

II. ÉVFOLYAM

9. SZÁM

ROMA LAP

1994. SZEPTEMBER

ÁRA: 9,50 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V VAL

Kedves Farkas Flórián!

Remélem, megbocsátod, hogy így ismeretlenül is tegeződésbe váltok, de mentségemre szolgál, hogy hasonló korúak vagyunk. Nagyon örültem annak, a riportnak, ami a Népszabadság július 1-jei számában láttott napvilágot. Írtam volna már korábban is, de az az igazság, hogy külföldön voltam egy tudományos konferencián.

Családom apai ágon német, anyain pedig fele magyar, fele zsidó. Vérségi kötelék tehát nincs, mégis, már kiskoromban, emberré eszmélésem előtt is szoros kötődést éreztem a cigányság sorsához, küzdelmeihez. Ez csak kiteljesedett, mikor szüleimmel, akik négy évet töltöttek el Indiában, megismerkedhettem az „őshaza” lakosaival, és megértettem: mindaz, ami itt különös, ott, az eredeti helyén természetes.

Alaptételeim egyike volt, hogy a cigányságnak felkészült, művelt ci-

gány vezetőkre van szüksége. Mostanában a Wallenberg Egyesületben vállaltam tagságot, és felvettem a kapcsolatot a Gandhi Gimnáziummal is. Örölnék, ha a „Lungo Drom” pártoló tagjává fogadna.

Baráti üdvözléssel:

Csermely Péter
egyetemi tanár

Tisztelt Szerkesztőség!

Köszönöm a címemre eljuttatott LD című lapot, melyet eddig nem ismertem, most azonban megrendelem.

Főbb kutatási területem a cigány és a magyar nyelv egymásra hatásának vizsgálata. E témában írtam már az Amaro Dromban, és a Magyar Nyelvben. Remélem, lesz alkalmam a „Lungo Dromban” is írni ebben a témakörben, mert lassanként több magyar nyelvész is kezdi elfogadni azon véleményemet, hogy a cigány nyelv jelentősen hozzájárult a magyar nyelv gazdagodásához, színeibbe, árnyaltabbá tételéhez.

Javaslom viszont, hogy lapjukban indítsanak sorozatot a cigány nyelv ismertetésére. Gyakorlatias sorozatra gondolok, amelyekben a legfontosabb társalgási témákra térnének ki. A legtöbb cigány még köszönni sem tud romául, tanítani kell őket, felemelkedésük csak így képzelhető el.

Budakeszi, 1994.

Üdvözléssel:
Kakuk Mátyás

Köszönetünket fejezzük ki...

... a **Yogo KFT** vezetőinek, akik első kérésünkre eljöttek Szolnokra Kő-

röstetétlenről, és azonnal rendelkezésünkre álltak. 200 gyermek részére tejterméket biztosítottak: 14 fajta joghurtot, tejet, kakaót. Kóstolóval egybekötött „Tejnapot” szerveztünk. (Beszámolónk a 19. oldalon.) Felajánlották, hogy máskor is segítségünkre lesznek, amit nagyon megköszöntünk.

... a **Zöldért Unióflukt KFT** igazgatójának **Micskó Richárdnak** és munkatársainak, akik lehetőséget biztosítottak arra, hogy Egerből friss szőlőt, almát, káposztát, hagymát, retket és céklát hozhassunk a gyermekek részére. Kedves szüreti mulatságot tudtunk szervezni. További segítségüket is köszönjük.

... a **Varrógép KFT** vezetőjének, **Kiss Jánosnak** azért, hogy kialakuló varrodánk részére 9000 Ft értékben ollót biztosított.

... a **Bódi és Társa Kereskedelmi KFT** részéről **Rácz Róbertnek**, a maximális segítségnyújtásáért, amit részünkre biztosított, legalább 150 000–200 000 Ft értékben ruhaanyagot, gombot. Külön szeretnénk kiemelni az önzetlen segítségét, és ígéretét a folyamatos segítségnyújtásra is.

... a **Coats Hungary Budapest Ltd.-nek** a kb. 20 000 Ft értékű cernáért, amit varrodánk részére biztosítottak.

... az **L+L Mérnöki Irodától** írógépvásárlásra kapott 25 000 Ft-ot.

... a **Máltai Szeretetszolgálatnak**, hogy rendszeresen nagy mennyiségben ruhákat, cipőket kapunk.

... a **Gyermekváros** igazgatójának, **Szügyi Csongornak**, valamint munkatársainak külön szeretnénk megköszönni, hogy anyagi gondjaik ellenére is támogatnak: füzetekkel, ceruzákkal, festékekkel és egyéb dolgokkal is azonnal rendelkezésünkre állnak, sőt asztalokat, kancsókat biztosítanak részünkre rendezvényi alkalmakra. Bízunk benne, hogy a jövőben is kölcsönösen számíthatunk egymásra.

Nagyné Mészáros Éva
Cigány Szociális Központ
Szolnok

Címlapon: Hargitai Lajos felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik havonta
a Nemzeti és Etnikai
Kisebbségi Hivatal
támogatásával

Kiadja:
az „Oktatási és
Továbbképzési
Központ” Alapítvány

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/telefax: (56) 420-110

Főszerkesztő: **Paksi Éva**
Szerkesztő: **Csillei Béla**
Tervezőszerkesztő: **Pozsa József**
Fotóriporter: **Hargitai Lajos**

Felélő kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdai munkák:
REPRO STUDIO Nyomdaipari Egyéni
Cég, Verseggy Nyomda Kft.
Szolnok
ISSN 1216-982X

Utcasarki csendélet

A CSALÁD ÉVE GYERMEKSZEMMEL

A fal mellett üldögélő kisfiú monoton hangon kántál valami ismeretlen szöveget egy különös, érthetetlen nyelven. Kezét előre nyújtja, nem is erőszakosan, mint inkább jelzésféleképpen, hogy tudassa velünk, él, létezik. Velünk, járókelőkkel, kik zavartan, szégyenkezve, vagy inkább kissé ingerülten sietünk el mellette, rettegvén attól, nehogy személyesen is megszólítson. Mert akkor kizökkennénk személytelen állapotunkból, nevesítődne a dolog, és határozottan állást kellene foglalnunk. Akár úgy, hogy adunk némi pénzt ennek a kis koldusnak, akár úgy, hogy valami gorma-ba-gonoszat mormogva szánk szegletéből továbbsietnénk. Valamit mondani kellene, valamit, amit akarunk.

Úgy nyolc-kilencéves forma lehet a gyerek, ruhája meglehetősen szerény viselet. Aki ennél szerényebbet hord, az már nem is vett fel semmit. Szemmel láthatóan fogalma sincs arról, hol, melyik városban, – de lehet, még azt sem tudja, melyik országban van. Csak áll, ahová kitették, és tartja a markát. Vajon van-e családja, és ha van, tudják-e, ugyan hol tartózkodik csemetéjük. Eladták-e valami-féle bandának, vagy éppen a saját szülei állították a fal mellé? Ki hozta át a határon? A család néhány vállalkozó szellemű tagja, avagy esetleg egy szervezett banda, akik – mint az utazó ügynökök – megszállnak egy várost, aztán mennek tovább. Nyugati kisbuszba zsúfolva az útlevél nélküli apróságokat, éjszákára valami rongyot vetve alájuk, és másnap már újra irány az utca. Még szerencse, hogy nem lánynak született. Mert akkor már ki lenne jelölve életútja. Bár azok után, amiket manapság hallani, lehet, így fiúként sem vár rá nyugodtabb jövő.

Áll a gyerek a fal mellett és kinyújtott tenyere mögül két fekete gombszemével a járókelőket figyel. Akár latin-amerikai, albán, afrikai vagy oroszországi sorstársai teszik. Neki talán még jobb is, hiszen este elviszik, enni adnak, van hol aludnia. Másoknak még ennyi sem jut. Legfeljebb a perui rézbányák, ahol öt-hat éves gyerekek már tizenhat órát dolgoznak, vagy a brazil nagyvárosok iparnegyedei, ahová minden reggel a peremvárosi vonatok tetején érkeznek a gyerekek, lopni, találni, elvenni bármit, mindent, amit csak lehet. Amitől talán másnap is lesz erejük újra

elindulni. Családjuk, ha van, maga sem tehet mást. A nyomor már nem emberi léptékű, még kelet-európai ésszel és tapasztalattal is felfoghatatlan. Bűnözők, utcai bandák, és és boxer. Meg ragasztós zacskó, cigaretta, némi alkohol, és gyermekprostitúció. Száguld a „Runaway Train”, és rohannak a szélrózsa minden irányába a menekülő gyerekek. Alkoholista szülők, nemi erőszak a családban, megtiport kislányok, csendben asszisztáló anyák és gyűlölet. Aluljárók, csapatokba, falkákba verődött tizenévesek, öregasszonyoktól elrabolt retikülök, elvett kerékpárok, leszaggatott karórák és lábról lehúzott sportcipők. Igazoltatás és tehetetlen rendőrök. A családba hazavitt gyerek újra megszökik, látván a rettenetet. Intézetben nem marad meg, a fiatalokorúak börtönében pedig csak újabb trükköket tanulna.

A család éve van ebben az esztendőben. Azé a családé, ami talán a társadalom legkeményebb véd-, és dacszövegségének kellene, hogy legyen. Azé a családé, ahol mindig menedéket találna a helyét kereső, az élet szörnyűségei között rémülten botorkáló emberke. Látja, a másik gyerek mindig hoz tízórait, tiszta a ruhája, és leteszi a kirándulásra tervezett pénzt, neki csak üres kifli jut. Pénzt csak akkor lát, ha le kell ugrania borért. Ha útban van szülei esetleges más irányú elfoglaltsága ürügyén. De tudja, vannak haverok, akikhez mindig fel lehet menni, anyukájuk azonnal ken egy vajaskenyeret. Apukájuk – Namiújságaziskolában? – harsány kiáltással nyom barrackot a fejére, és soha egy

hangos szó. Elvégre a család évét ünnepeljük, vagy mi a szösz...

Áll a gyerek a fal mellett, és a keze előrenyújtva, mint aki szinte könyörög. Ha nem kap enni, lehet, még aludnia sem szabad, hiszen hazavihetik egyetlen fillér nélkül a többi éhező testvére mellé. Jobbat ügyesebbet, szájalomra méltóbbat hoznak majd, aki találékonyabban koldul. Egyetlen reménye még, hogyha neki is eltörik a kezét vagy lábát, mint szokták, akkor jobban megsajnálják ezek az idegen országbeli népek, és több alamizsna kerül a sapkába. Talán akkor minden rendbe jön. Talán. Csak ne fájna már előre a karja...

Csillei Béla

Ősszel kisebbségi jogvédő iroda nyílik Szolnokon. A cég neve nagyjából sejteti is teendőit, s annyiban különbözik kis számú elődintézményeitől, hogy a kisebbség fogalmát nem csupán etnikai csoportokkal, hanem a nagycsaládosokkal, a hajléktalanokkal, a nyugdíjasokkal – és így tovább tölti föl.

Dr. Pálfi Miklóstól, az iroda vezetőjétől afelől érdeklődtünk:

– Nyilván a kedvezőtlen tapasztalatok kényszerítették ki a jogvédelemnek ezt a formáját?

– Egyesek azt állítják, hogy jogállamban élünk. Ez tényleg igaz is papíron. De a gyakorlatban nem. Addig, ameddig a hatóság előtt egy cigányembert a bíróságon alapján ítélnék meg, s packáznak vele úri kedvük szerint, nem beszélhetünk jogállamról. Semmiféle garanciát nem látok arra, hogy a hivatal és a törvény valamennyi állampolgárt egyformán kezel. Majd ha írásban rögzítik a viselkedési szabályokat, s ezek betartására kialakulnak a megfelelő intézmények, akkor igen. Addig viszont sajnos szükség van a kisebbségi jogvédő irodákra, amelyek az emberi jogaikban sérült személyek ügyét felkarolják.

– Nyilván foglalkoznak majd a diszkrimináció különféle eseteivel is?

– Szerintem akkor beszélhetünk diszkriminációról, ha egy szabálysértési ügyben a hatóság elé cibálnak egy 18 éven aluli ifjút, és gyorsan lecsavarnak neki három irtózatot pofont. A gyereknek fogalma sincs, miért hurcolták be, s az ütleget sem tudja mire vélni. És ilyen előfordul, nem is túl ritkán. Megjegyzem, a fiataloknál a szülő, a törvényes képviselő vagy az ügyvéd jelenléte nélkül tilos bezsupolni, pláne meg kihallgatni. Na és az sem épp törvényes, ha a kihall-

gatás után nem akarja ugyan aláírni a jegyzőkönyvet, de néhány nyaklevessel készítenek rá. Tudomásom van arról, hogy a szolnoki szórakozóhelyek zömébe nem teheti be a lábát cigány ember. A kidobóemberek megkapták az ukázt, ha roma tűnik föl a horizonton, sürgősen hajtsák al. Persze lehet, hogy a vendéltulajok csak a rendbontó cigányokat alánlják az izompacsirták figyelmébe, és ezek túlteljesítenek. Persze az is érthető, hogy a vendéglátósok balhé nélküli estéket szeretnének.

– Sejtethető, hogy az antiszemitizmus megnyilvánulásaival is foglalkozik majd az iroda?

– Véleményem szerint a ránk zuhant túlzott szabadság hosszabb távon kárára fog válni a társadalomnak. Az ismeretlen rendeltetésű játékszerként feltűnő szabadság és a létbizonytalanság együtt kitermelik az antiszemita mozgalmat, a szkinhed társaságokat és a többi. Igaz, a májusi választások nem igazolták ezeknek a létjogosultságát, nem kerültek be a hatalomba. Mondják is sokan, hogy Magyarországon nincs diszkrimináció, sehol az antiszemitizmus. De ez nem igaz.

– Hogyan működik majd a jogvédő iroda?

– A jogi tanácsadás és a segítség számtalan formájáért nem jár fizetség. Azért viszont igen, ha peres ügyben jogi képviselőt vállallunk. Ilyen esetekben az ügyvédi költség egyik részét az iroda mögött álló alapítvány fizeti meg, a másik részét pedig az ügyfél.

V. S.

Farkas Flóri interjúbán számolt be a kiterjedt tevékenységű és a viharokból is épen kikerült „Lungo Drom” viszonyairól és terveiről (Népszabadság, július 1.). Kár, hogy elfelejtette említeni: szervezete a jobboldali kormányzat korszakában a jobboldali pártokra kacsingatva tudta csak megőrizni működőképességét. De hát annyi baj legyen, ha a „Lungo Drom” képes lesz kijönni ebből a csavarból és képes lesz valódi érdekképviselői teljesítményt felmutatni, örömmel tapsolunk majd hozzá, és szívesen feledjük mi is a rosszlelkű ka-

landot. Nem igazán tetszik viszont, amit a társakról állít Flóri: „Nagy kár, hogy a Roma Parlament nem váltotta be a hozzá fűződő reményeket”, kesereg; mintha bizony a következetesen ellenzéki szervezetek háttérbe szorítása pusztán véletlen volna! És mintha a „Lungo Drom” nem éppen azok egyike lett volna, akik a politikai széljáráshoz könnyedén igazodva cserbenhagyták a Roma Parlamentet! Ha csak ennyi futja az emlékezetből, bizony indokolt, amit az önvizsgálatról és a „megkövetésről” mond az interjúbán Flóri – de korrektebb lenne, ha magát is belevenné a bocsánatkérésre feliratkozók közé.

(Amaro Drom, 1994. augusztus)

A címkézés veszélye

Akár figyelmet sem érdemelne **Csalog Zsolt**nak az Amaro Drom 1994 augusztusi számában megjelent írása, ami a Visszatekintő rovatcím alatt jelent meg. Szemléznie igazából mindenkinek joga van. Legfeljebb csak az a zavaró, hogy alig egy flekknyi terjedelemben a „Lungo Drom”-ot, s személy szerint engem támad. Tények és bizonyítékok nélkül. Lehetséges, hogy Csalog Zsoltot valamiért zavarja a Népszabadságban velem készült interjú, de azt mégsem gondolom róla, hogy ebben csak a hiúság munkál. Inkább arra enged következtetni, hogy pusztán célpontként használ engem és a „Lungo Drom”-ot. Egyszerűen nem értem, milyen tények alapján fogalmazta meg azt a kijelentését, hogy a

„Lungo Drom” a „jobboldali kormányzat korszakában a jobboldali pártokra kacsingatva tudta csak megőrizni működőképességét”. Habár nem politikai szervezetekre szoktam kacsingatni, mégis megkérdezném: milyen pártokra gondol konkrétan? Vagy úgy gondolja, hogy egy több ezer fős szervezet működőképessége a szubjektíve értelmezett „pártkacsingatásoktól” függ? Korábbi munkásságát ismerve, aligha tudok erre gondolni.

Mint ahogyan azt sem látom bizonyítva, milyen bizonyítékok alapján vonja kétségbe a „Lungo Drom” érdekképviselői teljesítményét? Talán felkeresett „Lungo Drom” tagszervezeteket, esetleg titkoszolgálati módszereket vett igénybe? Ezt megintcsak nem tudom elképzelni Csalog

Zsoltról. Habár – köztudomásúlag liberális íróról, szociológusról van szó – semmi sem elképzelhetlen. Kivált, nem akkor, ha címkézni és megbélyegezni akar, és legfőképpen akkor, amikor ezt nem cigánnyaként könnyedén teszi cigányokkal – most már egyre sűrűbben. A másság tolerálásába minden bizonnyal az is belefér, hogy a Roma Parlamentről kialakított ítéletemet csak a felhozott tények birtokában utasítja el. De miután tényeket ezúttal sem említ, mélységes szomorúság tölti el szívemet. Ugyanakkor az a meggyőződés is erősödik bennem, ami előbb-utóbb kiderül: ki áll innen, és ki áll a túloldalon?

Farkas Flórián
„Lungo Drom”
elnök

Bízhatnak-e bennetek, cigányok?!

LESZ-E VIZSGA SZENTMÁRTONBAN?

Homloknyi hazánk térképarcán csupán egy picinyke pont. Itt elfogy a kövesút. Kertjei alatt kígyózik az ukrán határ. Nevezték fél évszázaddal ezelőtt Margit hercegnő falujának is. Ez volt az Odeschalchiak birodalma két kastéllyal, sok szolgálval a 30-as évek derekán. Tiszaszentmárton lélekszáma akkor ezer volt. A falu 70 százaléka cselédkenyéren tengette életét. Azóta fordult a történelem kereke, váitozott az élet, ám nem annyira lendült, hogy napjainkban ne fenyegetné ismét a rohamos elszegényedés, a száguldó munkanélküliség miatt, amely leépüléshez vezet, testet-lelket rombol, s ha nem próbálnak valamit ellene tenni, visszasüllyednek a Horthy-világba.

– Ide a kultúra is csak úgy jön, ha járunk utána – mondja rezignáltan, ám igen találóan a kedves Szabó Éva jegyző. A modern iskolaépülettel egyfedél alá épült impozáns, modern községháza kellemesen hűvös irodájában beszélgetünk. Társaságunkban van a frissen kinevezett, hivatásnak élő igazgatónő **Orbán Ferencné**, Zsuzsa aszszony is.

Nem fogyó falu Szentmárton. Lélekszáma most meghaladja az 1300-at. Nem szólva a cigányságról. Ők ebből 350-nel részesednek. Ez pedig – írj és mond – a lakosság 27 százaléka. Ezzel pedig már illik, kell, szükséges számolni. Olyan neuralgikus tényező, amelynek csak részbeni kezeléséhez is elhivatottságú vezetőkre van szükség. Ilyen az iskola igazgatónője és a jegyző. S ha a falu lélekszámát illetően a cigányság aránya „csak” 27 százalék, az iskolai tanulóké feleződik! Szerencsére szép számmal akad közöttük tehetség. Ilyen a kis **Pongó Rudi**, aki a cigány-magyar vers és prózamondó megyei versenyen kategóriájában Móra Ferenc: A patkó című költeményével győztes lett. Büszke is rá Zsuzsi igazgató néni.

Empátia, szükség, tenniakarás, a cigány fiatalok kilátástalansága: mindez együtt kényszerítette Évát és Zsuzsát, hogy lépni kell. Írtak, leveleztek, utaztak, míg végül ajtó nyílt előttük. S hála

kitartásuknak, elképzelésük megvalósulóban van.

– Bár nem az eredeti, de az még talán jobb is. Olyan fiatal cigányok ke-restek meg, mint **Pongó Andrásné**. Azt kérte indítsunk tanfolyamot, amelyen az általános iskola 7–8. osztályát elvégezhetik a cigányok – említi a jegyzőnő.

– Végül is az iskolából nem lett semmi – fűzi hozzá az igazgatónő.

Ám Zsuzsa igazgatónő nem adta fel. Jó sorsa hozta össze **Gönczi András-sal**, aki felajánlotta segítségét. Így került kapcsolatba az átképző központtal.

– Igazán készségesen fogadtak, s miután megbeszéltük a teendőket, május 8-án meg is kezdődhetett a fonottá-

Tóth Sándor

Kosarak, kosarak, kosarak...

ru és kertibútor készítő tanfolyam Tiszaszentmártonban...

Olvasztó a hőség. Elnyűtt művelődési ház, kopott cégérrel. Fent a lépcsőfeljártnál ismerős cigány férfi fogad. **Lakatos József** mester, a tanfolyam vezetője. Ismerem.

– Hogy-hogy itt találalak, te fiú?

– Járom a világot, Kálmán bátyám. Tanítom a szakmára a cigány fiatalokat – mondja.

Lakatos Jóska-t valóban ismerik a hetedik határban is. Tanított Nyíregyházán, Miskolcon, Ózdon, meg még ki tudja hol. Most éppen Szentmártonban.

– Eddig legalább 100 cigányt tanítottam meg kosárfonásra, adtam a kezükbe kenyérkereseti lehetőséget.

Nagyterem. Olajos padlója ki tudja hány táncospár lépéseit őrzi. Most munkaterem. Kellemes hűvös van. Kazettáról roma muzsika szól. A fal mellett két oldalt fiatal cigányok. „Kikerált” cigány lányok. Felkészítették őket, hogy vendég érkezik. Csinosak, ujjai között formálódik a bevásárlókosár, gyümölcsöstál, tálalva a sok szép termék. Három hónapja mutatta meg az első fogásokat Lakatos Jóska. Ki hinné? Igazi piacképes termékek.

Viszik is az átképző vezetői. Büszkék rá.

December 5. Ez a vizsga időpontja. Vajon meglesz-e? Eljutnak-e idáig?

– Én most már oda állítanám őket vizsgázní. Biztosan megállnák a helyüket – büszkélkedik a mester.

– Mire jogosítja e tanfolyam elvégzése őket?

– Ha sikeresen elvégzik elhelyezkedhetnek a szakmában vagy vállalkozásba kezhetnek.

Ez már valami. Addig havonta a munkaügyi központtól 7700 forintot kapnak.

Szól a muzsika, serényen mozognak az ujjak.

– Ő az osztályelső – mutatja be a mester **Bakró Albertné**t. Félsszeg cigány asszony. Huszonhat éves, 4 gyerek anyja. Férfjét az italozás miatt ott hagyta. Élettársa van. Nehéz anyagi helyzete miatt gyerekeit az anyjánál helyezte el Zsurk faluban.

– Én meg albérletben lakom itt Szentmártonban – mondja. – Igazán kedvező, hogy a központtól 13 ezer forint hozzájárulást kapok a fizetésen felül.

A sor legelején a szőke **Horvát Gyöngyi** dolgozik.

– Kenyértálcát, virágtartót, bevásárló kosarat fonok. Mikor mi van előírva. Otthon csak tétlenkedtem, semmit nem csináltam. Itt legalább keresek havonta 7700 forintot, és tanulok is.

Friss, vagy alig néhány éve nyolc általánost végzett fiatalok. Tétlenségre voltak ítélve. Ez a tanfolyam most lehetőség a számukra. Esély a bizonyításra.

– Itt mindenkinek megvan a nyolc osztálya. Én nagyon örülök, hogy szakmát tanulhatok. Ha végzek megpróbálom vállalkozni – vélekedik a fekete szakállú **Tóth Sándor**.

Sajnos, nem minden hallgató gondolkodik így. Főleg a notórius hiányzók, akik miatt veszélybe kerülhet a tanfolyam sorsa. Betegsége és sok mindenre hivatkoznak. Pedig itt térítés ellenében ebédet is kapnak. Sokuk még ezt sem fizeti. Ám a polgármesteri hivatal állja a cehet.

– Olykor kénytelen vagyok azzal „fenyegetőzni”, hogy a hiányzóktól megvonom a segítyt – jegyzi meg **Szabó Éva**. – Persze, hogy nem teszem meg, de muszály a fegyelmet megkövetelni a többiek érdekében, a tanfolyam léteért.

Kedvét szegi a sok hiányzás Lakatos Jóskaéknak is. Állunk és beszélgetünk a munkateremmé változtatott térben. Ez a tanfolyam vezető irodája. Átjár bennünket a lecsó illat. A sarokban tornyosulnak a szép fonott termékek, a barnán fénylő teástálcák, kosarak, italtartók stb.

– Így kérdéses, hogy maradok-e – utal a hiányzásokra Lakatos Jóska. – Nekem van helyem, több helyre várnak, jobb ajánlattal – fűzi hozzá. Reméljük erre nem kerül sor. Ha a hiányzók belátják butaság, amit tesznek, és felzárkóznak, talán megmenthető a tanfolyam.

Nem bukhat meg a szentmártoni vállalkozás. Erre garancia az átképző központ, a két elkötelezett vezető, az iskolaigazgató és a jegyző tenniakarása, s remélhető Lakatos József kitaratása, s természetesen a cigányfiatalok helytállása, a hiányzások megszüntetése.

Én reménykedem. Ugyanis meghívtak a záróvizsgára. Elfogadtam. Kérdés: bízhatnak-e bennetek szentmártoni cigányok? Nem szeretnének csalódni. Sem én, sem azok, akik az ügyükéért mindent elkövettek.

Farkas Kálmán

KÖLTÉSZET ÉS VÁLLALÁS

KI IS AZ A SZOLNOKI CSANYA ZSOLT?

Gyakran hallani-olvasni efféle címkéket: cigány költő, cigány festő. Pedig Lorcára, Picassora nem mondjuk, hogy spanyol költő vagy festő. Merthogy a jelző nem fontos. Jelző nélkül többet jelenthetnek a szavak. Amikor Szolnoki Csanya Zsolt helytel kénál karcagi lakásában, mégis megkérdezem tőle:

– **Cigány költőnek vallod magad?**

– Egyszerűen csak költő szeretnék lenni – válaszolja egészséges becsúgygyal. Első verseit tavaly mutatta be a helyi újságban **Rab Imre**, a költőtárs. Mert Szolnoki Csanya csak másfél éve versel. Pedig már három évtized múlt el felette.

– **Miért csak tavalytól?**

– Írtam én már régebben is, például katonakoromban, csak azok még nekem sem tetszettek. Most meg, hogy munkanélküli lettem, több időm marad ilyenmin gondolkodni.

– **Hol dolgoztál?**

– A KÁTISZ-ban voltam lakatos. Tizenöt évet húztam le ott.

– **És a munkatársak? Elfogadták a cigányságodat?**

– Amikor odakerültem és eltűnt valamilyen értéktárgy, pénz, rögtön engem vettek elő. Én lettem az első számú gyanúsított. De később, hogy megismertek, elfogadtak. Nem mondhatom, hogy piszkáltak volna, bár néha előfordult, hogy akaratlanul megbántottak. Ezt úgy értem, hogy személy szerint nem engem, hanem úgy általánosságban szidták a cigányokat. S ez nagyon rosszul esett.

– **Sok a cigányellenes megnyilvánulás?**

– Akad. Most, hogy romlik a romák helyzete, csak fokozódnak az ellentétek. Emlékszem, mikor egy-két éve a mezőőr körtelopásért lelőtt két cigányt. Másnap a munkahelyemen a mezőőrnek adtak igazat. Hát ezek az előítéletek. De érdekes, ahogy működnek, ahogy elkezdődnek. Vajon a mezőőr a nem cigányokra is rálőtt volna?

– **Milyen körülmények között nőttél fel?**

– Gyönyörű gyermekkorom volt. Anyám nevelt, meg nagyanyám. Ők nem voltak cigányok, csak apám. Sokáig azt gondoltam, a cigányokról azért beszélnek mindenféle rosszat, mert valóban azok. Aztán mikor engem is „lebüdöscigányoztak”, nem értettem az egészet. Én nem éreztem, hogy rosszat tettem volna. Olyan ruhában jártam, úgy beszéltem, mint ők. Akkor pedig miért? Csak azután oldódott bennem a gátlás és a félelem, mikor megismertem a cigányokat.

– **Vannak cigány barátaid?**

– Vannak, de több a magyar.

– **A feleséged sem cigány. A gyermekeidet majd cigánynak neveled?**

– Ez nem nevelés kérdése. Vállalás. Majd ők eldöntik, mik akarnak lenni. Persze, ha hagyják nekik. Mert vannak külső jegyek, amiktől nem lehet szabadulni...

– **Mondd, hol van a hiba? Miért van ez az ellenségeskedés a cigányok és a nem cigányok között?**

– Nem a magyar emberekkel van a gond, hanem magával az emberrel. Ha a cigányoknak lett volna olyan történelme, mint a magyaroknak, s a magyarságnak cigánysors jut, ugyanez lenne akkor is. Csak legfeljebb ellenkező előjellel.

Ezért mondom, hogy a cigányozásra nem szabad gádzsózással válaszolni, bár tudom, itt védekezésről van szó.

– **Mit jelent számodra a költészet?**

– Lehetőséget, hogy kimondjam, ami belülről feszít. Ami kikíváncozik. S persze pontosan szeretnék fogalmazni tartalmilag-formailag egyaránt. Úgyhogy kihívás ez is számomra.

– **Kiket olvasol?**

– Nagy László és Garcia Lorca a kedvenceim. De jól ismerem a cigány származású magyar írókat, költőket, **Choli Daróczi Józsefet, Bari Károlyt, Balogh Attilát** és másokat is. Furcsa érzés volt, mikor saját verseimet az ő verseik társaságában láttam viszont különböző cigány újságokban.

– **Nemcsak verséket írsz...**

– Többnyire verseket, de újabban prózával is próbálkozom.

– **Verseidben flamenco tűzzel perzselte egyenes derekú cigányokról énekszel, a prózában pedig esendőségüket fogalmazod meg.**

– Lehet.

– **Létezhet-e sajátosan cigány, vagy nem cigány vers – eltekintve természetesen a témától?**

– Azt hiszem az, hogy milyenek vagyunk, mit csinálunk és hogyan, abban van valami genetikusan. Én vagyok erre a legjobb példa. Nem roma környezetben nőttem fel, a verseimből mégis kiparázslík, hogy cigány vagyok. Egy cigány festő például más színekkel dolgozik, mint egy nem cigány. Vadabbakkal, élénkebbekkel, ázsiaiabbakkal. S ez lefordítható a verseimre is.

Jela

NYOMOZÓ LESZEK!

Akár egy mese is kezdődhetne így: Egyszer egy szegény ember elhatározta, szembeszáll a sorssal. Nem tűri tovább, hogy mindenféle erők és emberek kényükre-kedvükre bánjanak vele.

Mikor dolgozni szeretne elküldik, hiába mutatja jószándékát. Nem kap munkát, akár a többi cigány, mert nincs szakma, iskolai végzettség, mesterség a kezükben. Mikor pedig jön az elbocsátás, őket küldik el elsőként. Marad a szegénység, az alkalmi munka, meg a bánat. Ennek üzent hadat id. Rostás István, méghozzá a legegyszerűbb módszerekkel. Valamennyi gyermekét, de még unokáit is, taníttatja, iskoláztatja. Vigyék valamire, többre mint szüleik.

A ház a város szélén, egy elkanyarodó kis utcában áll, nem messze a főútól. Látszik, a nehézségek ellenére nehezen bár, de sikerül egyben tartani. Kerítésre még nem telt, de lakni élni lehet benne. A két szoba kevés ennyi embernek, mégis megosztottnak rajta. Rostás István és felesége **Rozália** asszony szigorú rendet tart. Ha valakinek tanulnia kell, a nagyszobában magára maradhat. A többieknek csend, rend fegyelem! Mert az iskolába járó nem lazíthat. Ott minden napra kell készülni, ha nem akar lemaradni. Hiszen olyankor könnyen kiszalad az elítélő szó a többiek szájából. A Rostás gyerekeknek pedig előre kell nézni. Oda ahol már mindenki tudása és érdeme szerint boldogul. Az iskola utáni évekre.

– Egész életemben csak dolgoztam – meséli a családfő –, kubikosként kőműves mellett, útépítésen. Csak a munka. A kemény fizikai helytállás. Napi tíz-ti-

zenkét órát, hogy felnevelhessem a családomat. Hét gyerek van, egyszerre ennyi öröm és ugyanennyi gond. Meg a félelem, hogy mi lesz velük, ha én is kidőlök a sorból. Gyakran küldtek el, mondván kevés az iskolai végzettségem, aki a helyemre áll, annak több van. Ugyanezt mondták, mikor helyet kerestem magamnak. Most leszázalékoltként, feleségemmel együtt, alig kapunk valami kis pénzt. Ebből kell nevelni a még ittmaradtakat. De akkor is folytatom tovább, amit elgondoltam. Amíg én élek, tanuljanak. Legyen végzettségük, tudásuk, hogy soha ne küldhessék el őket, ez miatt, erre hivatkozva.

– Hét gyerek van – veszi át a szót a feleség –, közülük már csak kettő van itthon. A kislányom **Margit**, most járja a nyolcadikát. Szorgos, dolgozó lány, gyakran eljön velem dolgozni de ugyanakkor jól tanul. A fiam, **István** pedig már tizenhét éves, de ő is itthon van. Megszerzte a szakmát, kőműves lett, de nem áll le, tanul tovább.

Mondtuk neki: csak rajta áll, mire viszi. Amíg élünk, itthon maradhat, fizetjük a költségeket kerül a mibe kerül, de tanuljon. A mi családjunkban ez szokás. Valamennyi gyerek elvégezte a nyolc osztályt. Egyik lányunk **Andrea** még a kereskedelmet is. Most bolti eladó. Férjénél van, megbecsülik, jó munkahelye van. Kisuno-

kám, **Illés József** is itt van nálunk. Most hatodikos és jeles tanuló. Szeret sportolni, kedvence a kosárlabda.

Ifjabb Rostás István szemmel láthatóan zavarban van, miközben szülei dícsérő, vagy szigorú szavait hallgatja. Minden bizonnyal ilyen nehéz volt átlépnie az iskolai előítéleteken, a haverok ugratásai és a szomszédok értetlenkedésein is. De nincs visszaút. A tanulóhoz roppant erős akarat szükségeltetik és úgy tűnik, szüleinek ez bőséggel megvan. Neki pedig csak a könyveket kell bújni.

– Mikor befejeztem Berettyóújfalu-ban a 126-os Szakmunkásképző Iskola kőműves szakmáját jött ez a lehetőség, hogy tovább tanulhatok. A szakmunkások szakközépiskolájában ugyanott, két további év után megszerezhettem az érettségit, és megnyílik az út a magasabb iskola felé. Most beszélek erről először, ezért is nehéz szólni, de a titokolt vágyam az, hogy nyomozó leszek. Ahhoz pedig elengedhetetlen az érettség. Tudom, nem lesz könnyű, hiszen az előítéletekkel is szembe kell néznem, talán sikerül. Amikor elkezdtem az iskolát gyakran volt konfliktusom a tanáraimmal, de különösen az osztályfőnökömmel. Cigány származásom miatt – mint később kiderült –, nem hitt bennem. Úgy gondolta, nem fogom elvégezni a sulit. Azóta már megismert, segít, mint a többieket. Az osztályban még a kopaszokkal is jól megvoltam, soha egy rossz szót nem kaptam. Ezért is bízom abban, hogy a tanulással, a végzettséggel többre vihetem majd. Tudom, nem lesz könnyű, hiszen az eddigiek sem voltak egyszerűek, de nincs más választásom. A szüleim is nagyon szigorúak e tekintetben...

– Rendes, csendes, szófogadó fiú – zárja le a beszélgetést a családfő –, nem cigarettázik, nem iszik, diszkóba is alig jár. Csak a sport, a karate a mindene. Amíg megvagyunk, támogatjuk. Tanuljon, most csak ez a dolga. Én már nem hiszem, hogy megérem, ránk keressen. Legyen családjá, és tartsa el azokat. De ne legyen kiszolgáltatva, mint én voltam egész életemben. Hogy elküldtek, mert nincs iskolám, a barátomat meg – aki magyar ember – felvették. Megváltozott a világ, és nekünk is változnunk kell. Ha ez az útja, hogy a fiatalok tanuljanak, akkor az én fiam azt teszi.

Cs. B.

A fiam nem áll le, tanul tovább

Minden nap így kezdődött. Minden nap ilyen nyomasztóan egyformán. A közeli város legéberebb kakasai már messzehangzó kukorékolással jósolgatták a hamarosan amúgy is előtántorgó hajnalt, és ilyenkor Cigánka lopva leste Apókát, aki az elkoszolódott lópokróc alatt köhécselve törölgette ki vaksi szeméből az elmúlt éjszaka rossz álma-
it.

„Ugat a Halál kutyája” dünyögte az öreg, miközben elszáradt akácgyökérhez hasonlatos lábait földöntúli élvezettel vakargatta. Minden hajnalban valami megmagyarázhatatlan lelkesedés lepte el. Nem szeret-
te az ékszakákat. Sohasem szeret-
te.

Valamikor már az emlékezeten túli messzeségben, egy ilyen késő őszi hajnalon verték agyon a csendörök az apját, valami sohasem bizonyított disznólopás miatt. Erre nem szeretett emlékezni, de mégis emlékezni kellett rá. „A kurva életbe!” cukkolta magát az öreg, nagyot köpött a vize-
lettel félig telt bádogvödörbe. „A ro-
hadt kurva életbe!” A torkából fel-
szakadt slejmtől megkönnyebbült, szinte megnyugodott. Szakszerű hozzáértéssel cigarettát sodort magá-
nak és a kunyhó mélykéfé félhomá-
lyába gyufa után matatott.

– Cigánka! – förmedt a nehéz vas-
utaskabát alatt sunyító unokájára –
Hol a bánatbam van a gyufa?

– Nem tudom, Apóka – mondta a
tízéves forma fia. – Nem emlékszik?
Már tegnap se...

– Eredj, hozz gyufát! De rögvest –
előzte meg a magyarázkodást az
öreg. – Pankának biztos van. Annak
van mindene, hogy a só egye ki a
száját.

A gyerek minden vonakodás nél-
kül mászott elő a gerincre fordított
nehéz diófaszekrény mélyéből:

– Megyek, Apóka. Indulok –
mondta, és még hallotta, hogy az

öreg cigarettafüsttől roncsolt torká-
ból bánatosan tört fel a panasz:

*„Zöld az erdő, zöld a hegy is,
a szerencse jön is, megy is,
Gondok kése húsomba vág,
képmutató lett a világ.
Egész világ ellenségünk,
űzött tolvajokként élünk,
nem loptunk, mi csak egy szeget,
Jézus vérző tenyeréből.”*

Cigánka, bár még alig múlt tízé-
ves, tapasztalatból nagyon jól tudta,
hogy Apókával nem lehet kukoricáz-
ni. Hirtelen haragú volt az öreg, és
amikor ellepte a lilaköd az agyát, a
Mennyei Igazságosra is rárontott
volna. Nem sokszor kapott tőle ve-
rést, de amikor erre sor került, alapo-
san ellátta a baját. Egyszer, talán két
éve is lehetett már, végtelen dühé-
ben, a vályogvető kubikba hajította a
fiút, ahonnan az egyik telepi vé-
nasszony már félholtan piszkálta ki
egy hirtelen kerített sütőlapáttal.

Pedig nagyon szerették egymást.
Egymást támogatva sodortatták ma-
gukat az évszakokkal. Úgy összeka-
paszkodott az életük, a sorsuk, mint
ahogy a vadszőlő indák kapaszkodik
erős, sok éves fák segítségével. Egy-
másra utaltságuk ténye olyan termé-
zetes volt, mint a lélegzetvétel, és
éppen olyan szükségszerű is.

A fiú fürge léptekkel ügyesen
kerülgette ki a kunyhóba összehor-
dott mások számára talán feles-
legesnek látszó holmikat és szinte
zajtalanul lépett ki a tintaszínű haj-
nalba, ahol a korai idő ellenére is az
éberén élénk romák már indultak
céltalannak tűnő napi útjaikra. A te-
lep távolabbi végéből gitárszót gör-
getett felé a garázda novemberi szél,
majd elrekedt fakó hangon, keser-
édes nótába kezdett valaki:

*„Opré zsau me pe vulyica
taj zodau panzs-sou sela,
panzs-sou sela naj but love’,
pijaulen me zsi tehára.”*

Cigánka szinte sohasem gondolko-
dott még, önön sorsán, sajtáságos éle-
tükön. Valami egykedvű, félálomsze-
rű természetességgel fogadta el a
mindennapok kihívásait, s talán ezért
is volt, hogy szinte semmin sem cso-
dálkozott. A jót, a rosszat, az életé-
hez szürkült ritka örömeiket, a ge-
rincropogató szégyenbe született
keserűséget, oktalannak látszó élete
tartozékainak tekintette. Már megta-
nult lehajtott fejjel élni.

Panka háza a telep közepén, egy
gondozott, parkszerű kert ölelésében
terpeszkedett el. Hivalkodó, jó módot
sugárzó összefogottsága ellenére is
olyan hatást keltett, mint tők a
dinnföldön.

– Csókolom, Panka néni! – kocog-
tatta meg a fiú az asszony muskátlis
ablakát, amelyen túlról hangos szó-
váltás szűrődött ki. – Apóka gyufáért
küldött. De még azt is mondta, na-
gyon siessék.

Néhány pillanatnyi várakozás után,
az ajtó fényes négyszögében tarka
pongyolába burkolózva megjelent
Panka, a telepi cigányok ezerszer el-
átkozott jótevője.

– Hát téget, mi a fekete nyavalya
rángatott elő ilyen korán – nyújtotta
kézcsókra súlyossá hizlalt mancsait
az asszony. – Csak nem ihatnék a
vén korhely?

– Gyufa kéne, Panka néni – esen-
gett a fiú. – Apóka bagózna, oszt
nincsen gyufa.

– A senkiházi csórókám – morogta
a nő kedvetlenül. – Már ideje volna
elszámolni. Igen sok már a „Köszö-
nöm, Panka!” Kérni igen, megadni
nem. Mivé lettek a jó cigányok? –
tette még hozzá, és befordult a házba
ahonnan nagydobozos családi gyufá-
val tért vissza.

– Oszt, mondd meg az öregednek,
fizessen, mert ha nem, Lajkóval el-
ásatom a ganéba.

– Megmondom, Panka néni. Meg én – hátrált a fiú, majd a kapun kívül érve meggyorsította lépteit.

A Nap első sugarai előtörtek a távolabb füstölő szeméttelp dűnei mögül, amikor Cigánka lenyomta leginkább csőszkunyhóra emlékeztető házuk kilincsét. Lélekben felkészült Apóka zsörtölődésére, de mert szerzett gyufát, nem izgatta magát különösebben. Egymáshoz szoktak, életüknek ez is része volt.

A kunyhóban még szempróbáló félhomály uralkodott, hiszen az az egyetlen kéttenyényi ablak nem győzte magába szívni a reggeli világosságot.

– Hoztam gyufát, Apóka – jelezte érkezését a fiú –, de Panka néni azt mondta, hogy...

Ekkor vette észre az öreget. A vénember természetellenes testhelyzetben, a nyírfavesszőből font mosdó-állványon hevert. Dereka, valamilyen végzetes, visszaigazíthatatlan ívben megfeszült, félrefordított, száraz algához hasonlatos hajjal keretezett feje a bádoglavór vizébe merült. Már nem volt benne élet.

Cigánka, mint a villámfénnytől megvakult madár dermedten nézte az öreget, aki egy teljes, befejezett étellel előzte meg őt, kéretlenül is lábai elé ejtve a mindennapok embernyi gondjait.

A fiú nehezen fogta fel a halál visszavonhatatlan tényét. Óvatos, macskaszerű léptekkel járta körül Apókát. Ujjhegyével megsimogatta az öreg még teljesen ki sem hűlt ke-

zét, és tudta, hogy sírni kellene, vagy felnőttesen káromkodni, vagy viszszaabújni, örökre elbújni a nehéz vasutaskabát alá, örökre kizárva ezt a rossz, végzetesen elrontott világot.

De Cigánka nem sírt. Egy gyer-tyacsonkot kutatott elő az ablakpárkány lim-lomjai közül, ügyesen meggyújtotta, majd a gerincre fordított, nehéz diófaszekrény szélére telepedve vékony gyermekhangon énekelni kezdett.

*„Isten könyörülj meg nekünk,
ne szenvedjen tovább népünk,
megátkoztál, meg is vertél,
világcsavargóvá tettél.”*

Rab Imre

Karcag

AZONOS SORS

Nem vette valami jó néven Mátészalka város polgármestere a roma fórumon az MCKSZ elnöke, **Nagy József** által megfogalmazott, ám a város cigány lakosságának kérelmét összegző gondokat, teendőket. Amolyan kívánság listának fogta fel, s ezt meg is fogalmazta. Nem így a küldöttgyűlést, a kisebbségi jelölteket állító tanácskozáson részt vevő, s azt megtisztelő **dr. Gáli Mihály**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal cigányügyi főosztályának jogásza. Ő amellet szolt, vitatkozva a polgármesterrel, hogy igen is jó és szükséges az, ha a cigányság megfogalmazza kérelmeit, s erről érdemi tárgyalást folytatnak velük.

Szükség van a kommunikációra. Különösen, amióta megjelent és hatályba lépett a nemzeti és kisebbségi törvény. Nem lehet és nem szabad félvállról venni a gondokat, a megfogalmazott kérelmeket. Illik is, kötelesség is meghallgatni azokat, s a törvény szerint, annak szellemében igyekezni megoldására.

Nem teljesíthetetlen, bár kétségtelenül pénzigényes feladatokat fogalmazott meg a roma fórum, amelyek hosszabb távra prognosztizálható teendők. Rangsorolást igényelnek, s a jövőben már azt is, hogy az őszi önkormányzati választások után asztal mellé üljenek a megalakítandó cigány önkormányzattal, s együtt gondolkodva tervezzenek és cselekedjenek.

Mit kért Nagy József, az MCKSZ városi elnöke?

A szociális gondozói hálózat kiépítését a városban. Segélykonyha felállítását, s egyszeri meleg étel biztosítását a cigány óvodában. Az úthálózat kiépítését, s földet az azt igénylő cigány családok részére stb. Ám a kérelmek között figyelmet felkeltő észrevételek is szerepeltek. Ilyen volt a továbbtanulni szándékozó cigány fiatalok lehetőség szerinti támogatása.

Emlékeztetes felszólalásában **dr. Szilágyi Dénes** polgármester egyebek között azt hangsúlyozta, nem bánta meg, hogy eljött a tanácsko-

zásra, noha nem lett okosabb, majd hozzáfűzte: aki a cigányság ügyeivel akar foglalkozni, az krisztusi feladatokat vállal. Így igaz, de nem kötelező. Ám az elvárható, hogy senki, egyetlen közfunkciót betöltő vezető se legyen közömbös sem a nemzeti kisebbségekkel, sem a szegénységgel szemben. S mintha ez csendült volna ki a polgármester látnoki szavaiból, amelyet befejezősül így fogalmazott meg: „Nem lesz tisztességes jövője a városnak, ha a magyarok és a cigányok nem fognak össze.” Úgy gondolom, nem csak Mátészalkára vonatkozik ez, hanem valamennyi olyan városra, településre, ahol több nemzeti-ség, kisebbség él együtt a magyarsággal békességben, megértésben, kisebb összezőrdülések mellett, tudatában annak, hogy a Kárpát-medencében azonos a sorsa cigánynak, magyarnak, minden nemzeti-ségnek.

Farkas Kálmán

Az a polgármester, aki veszi a fáradságot, hogy lefénymásoltassa a Magyar Közlöny tavalyi 100-as számát, amely teljes egészében közli a 77-es nemzeti és etnikai kisebbségi törvényt, és kezébe adja a cigányoknak, annak igenis, fontos az abban megfogalmazottak érvényesítése. Példaértékű, ahogyan a nyírlugosi polgármester **Hovánszki György** polgármester és a jegyző **Hancsicsák Mihály** ez ügyben cselekedtek.

Bár a törvény előírja, a polgármesteri hivatalok kötelesek segíteni e törvény útját, mégsem mondható el, hogy ez általánosan jellemző lenne. Pedig rohamosan közeledik a települési és kisebbségi önkormányzatok választásának időpontja, s egyáltalán nem mellékes, hogy egy-egy falu cigánysága ismeri-e, felkészült-e, s ha igen, hogyan saját önkormányzatának megválasztására. Ezért is örültem, amikor Hovánszki György arra kért, hogy az összehívott roma fórum előtt ismertessem e törvényt, s válaszoljak a cigányok kérdéseire. Ez történt

szeptember 19-én hétfőn Nyírlugos-Szabadságtelepen. Szép számmal vettek részt a közös eszmecserén, s az érdeklődés azt bizonyította: ha valamennyi jelenlévő nem is, de az értelmesebbje megértette: történelmi szükségszerűség, hogy ahol megvannak a feltételei, meg kell alakítani a cigány önkormányzatokat.

Ezt segíti, ezt szorgalmazza a Polgármesteri Hivatal. A polgármester és a jegyző személye garancia arra, hogy a cigányság óhaja, akarata meg is valósul. Kölcsönös felismerés vezetett ahhoz, hogy megtegyék az előkészületeket. Ki merem jelenteni: erre a lugosi polgármester és a jegyző a rendszerváltozás óta tudatosan készül. Aki végigjárja Nyírlugos és Szabadságtelep utcáit, megtapasztalhatja, a cigány-telep minden utcáját aszfaltozták, minden TITÁSZ által telepített oszlopon villany van, jóvizű kutakat fúrtak, gázvezeték ott húzódik minden ház előtt, három éve ingyenes a napközi, az óvodai ellá-

tás, az iskolai tankönyv, füzet biztosítása, s ha cigány, ha magyar, minden közép- és felsőfokú iskolába jelentkező diák egyszeri 3 ezer forintos beiskolázási segítyt kap.

Nyírlugos négyezer lakosának több mint 10 százaléka cigány. A törvény szerint itt 5 tagú elnökséget választhat a megalakítandó cigány önkormányzat. A törvény előírja azt is, hogy a cigány önkormányzat működését segíteni köteles a települési önkormányzat, bizonyos vagyoniakat is át kell adni megegyezés szerint. Tudják ezt a lugosi vezetők. A polgármester elmondta: biztosítják a működésükhöz szükséges irodát, felszerelést, sőt már előre gondoltak arra, hogy a 300–400 holdas erdő egy részét is a tulajdonukba adják, ha a kárpótlás befejeződik. Elnyert pályázatukkal pedig a nagycsaládosok lakásépítését segítik elő. Kitartást kívánok terveik megvalósításához.

Farkas Kálmán

OLLÓVAL ÍRTUK

Cigányság és oktatás

A cigányság hazánk legnagyobb létszámú, több mint félmillió fős kisebbsége. Szociális, kulturális, gazdasági helyzete kedvezőtlenebb a többi néprétegénél. Az előző rendszer több területen tett kísérletet helyzetének jobbítására, de a döntő problémákon nem tudott változtatni. Az oktatásban is jelentős cigányság lemaradása más csoportokhoz képest. Az új rendszer az oktatás kiemelt finanszírozásával próbál a helyzeten javítani. **Kurunczi Sándorral**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal munkatársával a pénzügyi támogatásról és a cigányság oktatási helyzetének javítására vonatkozó elképzeléseikről beszélgetünk:

– Előremutató, hogy állami többlet támogatás igényelhető a cigány tanulók oktatásának segítésére – mondotta Kurunczi Sándor –, de az a baj, hogy a gyakorlatban ezzel a lehetőséggel az önkormányzatok – és rajtuk keresztül az iskolák – kevés helyen élnek, s körülményes az ilyen jogcímen kapott pénzek célirányos felhasználásának ellenőrzése is. Ezek az összegek nem az önkormányzati iskolafinanszírozást kívánják kiváltani. Nem lehetne azokat rezsire vagy felújításra fordítani, de még csak szociális célra sem kifizetni (a cigány tanulók ré-

szére sem). A központi költségvetés által biztosított, úgynevezett nemzetiségi plusz fejkvóta célja az anyanyelv oktatás, illetve cigányok esetén többlet lehetőségként etnikum-specifikus, valamint felzárkóztató képzés segítése. Az utóbbiakhoz az iskoláknak fel kellene használniuk a különböző pedagógiai műhelyek modelljeit, más iskolák tapasztalatait, a cigányság képzésével foglalkozó oktatáskutatók eredményeit.

– **Cigány iskola, cigány osztály? Mi a véleménye ezekről?**

– Természetesen nemzetiségi intézményként – mint bármely más kisebbségnél – szükségesek; származási alapon azonban nem, hiszen az ilyen típusú elkülönítés nem kívánt és észérvekkel alátámasztható szegregációhoz vezetne! Pedagógiai megfontolásokból szükség lehet ugyanakkor olyan oktatási intézményekre, amelyek a többszörösen hátrányos helyzetű gyerekekkel foglalkoznak. Kialakításuknál számolni kell a cigányok nagyarányú érintettségével, szociokulturális sajátosságaival. Fontos, hogy ezek se váljanak általában a „kezelhetetlen” vagy éppen a cigány gyerekek iskoláivá, osztályaivá, ahová a más helyeken nem tetszőket egyszerűen át lehet zsuppolni.

– **Milyen megoldást látnak az idősebb korosztály, az iskolából kimaradtak vagy a 8. osztály után tovább nem tanulók képzésére?**

– Elsősorban népfőiskolai típusú, területileg és tematikailag mobil képzési rendszer kialakítására, a csíráiban jelenleg már meglévő népfőiskolai rendszer kiterjesztésére gondolunk. A korábban generációkon keresztül egy-egy falusi vagy családi közösségben felhalmozódott és áthagyományozódott mező-, erdő- víz- és háztartásgazdálkodásra vonatkozó ismeretanyag az utóbbi évtizedekben nem került a fiatalok birtokába. Csak egy rugalmas népfőiskolai rendszer teszi lehetővé, hogy e szellemi kincshez, illetve az új ismeretekhez minél több ember hozzájusson, lehetőleg a legkisebb faluban is. Különböző tanfolyamokkal kell az általános iskola befejezését, szakmához, érettségihez, akár a diplomához jutást is segíteni. A cigányság részvétele esélyt teremthet a társadalmi életbe, különösen a helyi társadalmak életébe való intenzívebb bekapcsolódására, társadalmi integrációjára.

Agócs Gy. Imre

(Új Magyarország, 1994. I. 3.)

Az emberek sírnak és örülnek. . .

...AMIKOR A SZÁZTAGÚ ZENEKAR HÚZZA A NÓTÁT

Kevés ember van, kit ne töltene el keserédes érzélem, ha síró hegedűsöt hall. Mikor pedig egy baráti körben üldögélve, odaiép hozzá a primás, s csak annyit mond kedvesen. – *Mi a kedvenc nótája?* – az az este már rossz nem lehet. De ha ez a zenekar száz tagból áll, száz

– elsőhegedűs, cimbalmos, brácsás és egyéb, oly népszerű hangszereken játszó – zenész húzza a talpalávalót, méltán érzékenyül el mindenki.

Legyen az külföldre szakadt hazánkfia, minket meglátogató turista, avagy az igazi muzsikát kedvelő honfitársunk. A komolyzenétől az operettig, a népzene-től a dalokig, Brahmtól Kálmán Imréig, minden szépen szóló nóta szerepel repertoárjukban. Mint ahogy a közönség soraiban együtt megfér cigány és nemcigány, német, japán vagy akár erdélyi, felvidéki magyar. A zene egyetemes. Próbájukon részt véve, őket hallgatva vetődött fel néhány kérdés. Volt aki válaszolt ezekre.

– Zenekarunk tulajdonképpen egyesület is – tájékoztat **Berki László**, primás, művészeti igazgató, alelnök –, így nálunk nincs senki főállásban. Mindenkinek megvan a maga főállása, ott dolgozik, s fellépésekre jövünk össze. Megtermészetesen a próbákra. Mivel ritka az az alkalom, hogy valamennyien együttesen lépünk fel, gyakoribb a néhány fős zenekar. Ezt eldönteni az egyesület vezetése jogosult, de ritka a méltatlankodás. Megoldjuk, hiszen többen vagyunk, mint százan, van kiből választani. S hogy sikerrel tesszük ezt, bionyítja az a sok köszönő levél, amit a közönségtől, rajongóinktól kapunk. Repertoárunkban sok minden szerepel, Brahmtól Lehárig, Lisztől, Kálmán Imréig. Ugyanakkor, ha sajátos műsort kérnek, fellépünk Bartók műveivel is. A zene egyetemes és mindenkié.

Persze, gyakorta vádolnak bennünket azzal, hogy hajlamosak vagyunk elmenni a népies műzene felé. Erre csak azt tudom válaszolni, hogy ez írott zene. Olyan nagy alkotói vannak, mint **Dankó Pista**, vagy **Fráter Lóránt**, akiknek zenéje ugyanúgy a közös kultúra része, mint bármi más. Ennek van ma az egész országban a legnagyobb tábor. Ezt kell játszani, még akkor is, ha szeretjük a népdalokat is. Széles a skála, bármely irányultságú rendezvényre elmehetünk. És örömmel mondhatom, olyan nagy formátumú énekes egyéniségek, mint **Bangó Margit** is fellépnek velünk együtt, ami munkánk, művészi hitvallásunk elismerését is jelenti. Zenészeink pedig, akik között megtalálható **Balogh Dezső** klarinétos, vagy **Ötvös Osi** cimbalmos, **Horváth Karcsi** nagybőgő, valamennyi vállalt feladattal

megbirkóznak. Fiaim is itt zenélnek. Unokám hétéves, az idén minden bizonnyal közelebből is megismerkedik a hegedűvel.

– Zavarbaejtő, mikor így megdicsérik az embert – mondja **Ökrös Oszkár**, cimbalom-szólísta –, de sok munka fekszik ebben. Bár igaz, a cimbalomnak, mint hangszernek nincs zeneirodalma, tehát klasszikus szerzők még nem írtak rá műveket, mégis egy csodálatos hangszer. Nem véletlenül nyerte el Liszt Ferenc tetszését is. Hatása alatt írta a híres Magyar Rapszódia-t is. Konzervatóriumot végeztem, s ott ismerkedtem meg Szokolai, Kurtág, Láng cimbalomra írt műveit, s meggyőződése, ennek a hangszernek ott a méltó helye a zenében, a muzsikában. Cimbalom-zongora szakon végeztem, s gyakran játszottunk ott olyan műveket, melyek igaz, nem erre a hangszerre készültek, de nagyon jól lehetett játszani. Bach szonátákat, Scarlatti és Chopin darabokat, vagy Liszt műveit. Például Liszt 14. rapszódiaja, a Magyar Fantázia egy zongoraverseny, de mi átdolgoztuk. Cimbalomra írva adjuk elő, példátlanul nagy sikerrel.

Amikor a cimbalom nem szólózik, akkor kísérőhangszer. Ha feláll egy primás, akkor támaszkodik erre a hangszerre. Mikor pedig nem előre megírt zenét játszunk, ezt úgy mondjuk, hogy „fűlből”, akkor kap komoly szerepet a cimbalmos. Őt követi a bőgő, vagy a brácsa. Vagy a „kadencia”, mikor egyedül játszik. Ehhez nagyon jó muzsikusság, és kitűnő együttműködés szükséges. Kell a jó összhang, mert csak a legjobbak képesek helytállni. Ilyenkor minden

hölgy a szólómuzsikust nézi, s ezt ki kell érdemelni.

Két fiam van, egy 13 éves és egy 4 éves. A nagybógit most vették fel az ELTE gyakorlóiskolájába, ahová a különleges tehetségűek kerülnek. Bízom benne, hogy sokra viszi majd. Nyelveket tanul, a zene csak mint szórakozás szerepel nála. A kisebbik azonban már most kezdi, zenei érzéke felismerhető. Apám, **Ötvös Árpád** a hegedűs-zólam-ban van, s nem érzi csalódásnak, hogy a fia nem hegedűs, hanem cimbalmos lett.

– Rendkívül jó a kapcsolatunk a cigány szervezetekkel – mondja a főtktár –, hiszen mindenki büszke rá, hogy van egy ilyen hagyományörző együttes, ahol a cigány és a magyar kultúra ilyen szerencsésen ötvöződik. Fellépéseinken – legyen az akár külföldön, akár idehaza – mindig sikert arat a műsorösszeállítás, a gazdag paletta. Járunk akár Erdélyben, vagy Németországban, egyaránt érezzük azt a szeretetet, ami a közönség soraiból felénk árad. Ezt próbáljuk átadni a fiataloknak is, akik részt vesznek az együttes munkájában, vagy fellépéseink alkalmából helyet-teret kapnak.

– Egy zsák bolhát könnyebb összetartani – zárja a beszélgetést tréfásan **Raduly József** elnök –, mint a száztagú cigányzenekart. Mégis csak a legjobbakat mondhatom el erről a társaságról. Tudjuk: a zene egy és oszthatatlan, s az együttes által felvállalt muzsika éppúgy mindannyiunké, cigányoké és nem cigányoké, mint ez a közös haza. Ezért valom azt, hogy munkánkkal tovább segítjük azt a megbékélést, melyet valamennyi itt élő ember a magáénak akar vallani. Mi romák nem haragszunk senkire, de ezt várjuk el mindenkitől. Aki tehetséges, bontakoztathassa ki szabadon. Aki segítségre szorul, kapja azt meg. Az együttélés egymás tiszteletén alapul. A 100 tagú azért dolgozik, hogy ezt a tiszteletet nemcsak az együttes, de a cigányság részére is kivívja. Nem könnyű feladat, van munkánk bőven.

Cs. B.

A SZÁZTAGÚ

Az újonc katonák, megérkezés után, bemutatkozó beszélgetésen vesznek részt leendő parancsnokaikkal. Mint az alapkiképző egység parancsnoka, én is ott voltam a találkozón. Szerettem ezeket a beszélgetéseket, mert az itt szerzett benyomások mindig meghatározóak voltak számomra. A katonák, ki félénken, ki tettetett magabiztossággal válaszoltak a feltett kérdésekre. Érdekes volt látni őket, hallani megnyilatkozásait.

szólt is a mentőknek. Mivel mi vagyunk a legközelebb, menjünk segíteni.

– Csak ez hiányzott – gondoltam –, most kit keltsek fel? Az első sátorba belépve azonnal megpillantottam a tetovált kezűt. Első gondolatom az volt, másik sátorba megyek át. Aztán mégis felébresztettem őket, és közöltem az úticélt. A tetovált kezűt azonban figyeltem a szemem sarkából. Mint egy megszálott, kapkodta magára a vi-

akt és mellette a sérült gyerek. Inge, zubbonya rá volt terítve a kicsire, hátát verte az eső, s nyugtatgatta a sérülteket.

Szirenázva érkeztek meg a mentők és a rendőrök. A tetovált kezű két társával jelezte, vér-adók voltak, ha szükség lesz rájuk, itt vannak. Szerencsére nem kellett igénybe venni. Mire beértünk a táborba a többieknek már ébresztő volt. Csodálkozva néztek csapzott, ázott, véres kis csapatunkra. Mi azonban már

Az első benyomás

És ekkor jött Kolompár. Haja rövidre nyírva, tarkó felborotválva, karja teletetoválva. – No ezt jól kifogtuk – gondoltam –, cigány, pesti munkahely, munkásszálló, dörzsölt fickó. Szétzülleszti az egységet.

Megkezdődött az alapkiképzés, jó csapat jött össze, lelkesen vettek részt a feladatok megoldásában. A „tetovált kezű” elég jól tevékenykedett. Bár tudtam a nevét, magamban mégis csak így hívtam. Gondoltam, most még meghúzza magát, nem mutatja ki az igazi én-jét. Majd úgyis jönnek a panaszok ellene, s akkor találkozunk.

Az alapkiképzés végén egy éjszakára kitelepültünk a gyakorlótérre, sátrakba. Szakadt az eső, fújt a hideg szél, a katonák fázósan húzódtak be a sátraikba. Hajnali fél háromkor élesen felcsörrent a tábori telefon. A lakatanyából keresett az ügyeletes tiszt. Nem messze a táborhelyüinktől súlyos baleset történt, egy motoros hozta a hírt, s már

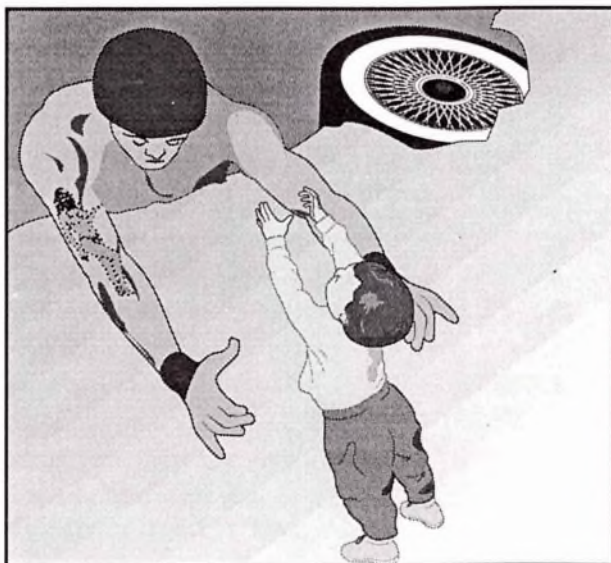
zes ruhát, és a többieket biztatva ugrott fel a teherautó platójára.

A helyszínen az útkanyarban megrázó kép fogadott minket. Egy Lada kisodródott az útról, és az árokba fordult. Két felnőtt és két gyermek jajveszékelt a kocsni mellett, a harmadik pedig a kocsni alá szorult. Az esővel kevert vér, a rémület, a szétszóródott ruhaneműk, táskák látvány engem is felkavart. A fiúk is leblokkoltak egy pillanatra. A tetovált kezű eszmélt leghamarabb. Hátát nekifeszítette a kocsinak és közben az alatta lévő gyereket biztatgatta. Mellette ugrottunk. Óvatosan kiemeltük a sérültet. Groteszk látvány volt közben a tetovált kezű meztelen karján a női

csupán meleg ruhára vágytunk mindössze. És ettől kezdve már nem tetovált kezűnek hívtam Kolompár honvédet. Kétszeres kiváló katonaként, szakaszvezetői rendfokozattal szerelt le.

Első benyomáson tehát szerencsére nem igazolódott. Mikor megkérdeztem, miért is tetováltatta ki magát, csak annyit mondott csendesesen: Mert hülye voltam!

Gönczi Lajos

Hogy a tűz mindig lobogjon

S Z Í N P A D O N A L O L I J A G

Immár hatodik esztendeje működik a szolnoki Loli Jag (Piros Tűz) cigány együttes, egyre növekvő népszerűségnek örvendő. Vezetőjük, **Kozák István** nemrég töltötte be a harmincadik életévét. Magáról, az együttesről, a fiatalokról, kik szorgalmas munkájukkal a cigány kultúra jelenét-jövőjét képviselik, így beszél.

– Hat esztendeje már, 1988. november 18-án alakultunk meg. Elég nehéz volt ezeket a gyerekeket összehozni, közösséggé verbuválni, mert hiányzott belőlük a kellő magabiztosság. De mindent elköttem, hogy mégis sikerüljön, s úgy érzem, az akkori elképzeléseim szerencsével jártak. Kellett ez a tehetséges fiatalokból álló kicsiny csapat.

– **Miért pont ezt a nevet választotta magának az együttes?**

– A Loli Jag piros tüzet jelent, ami szerintem a cigányság egyfajta közös jelképe. Ezt képviseljük szerte az országban, ahol csak megfordulunk. Már valamennyi megyében jártunk, felléptünk számos településen. Ugyanakkor három alkalommal nyertünk a Ki mit tud? versenyen. Jártunk külföldön, Romániában is, emlékeimben ez igen ked-

ves út volt. De nem hanyagoljuk el a szolnoki közönséget sem, hiszen számos alkalommal mutattuk már be hagyományőrző műsorunkat. Több alkalommal léptünk fel a mozgássérültek javára rendezett esteken, szép sikerrel.

– **Szerettek együtt lenni? Milyen így, közösen ez a kis csapat?**

– Tizenhatan vagyunk, fiatalok, és mindannyian jól érezzük magunkat. Bár nem mindig vagyunk együtt, hiszen különböző a lakóhelyünk, munkahelyünk, de gyakran szoktunk közös programot csinálni. Néha együtt megyünk moziba, uszodába vagy valamely szórakozóhelyre. Fontosnak tartom ezt, mert így még jobban összekovácsolódik a közösség. Ugyanakkor a fegyelem is javul,

nem véletlen, hogy némelyiküknek rendszeresen megnézem az ellenőrzőjét is.

– **Kik támogatnak? Kaptok-e segítséget valahonnan?**

– Egyrészt az önkormányzat, ahonnan komolyabb segítséget kapunk, másrészt a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal támogatott minket. Másrészt a „Lungo Drom” is jelentős mértékben nyújtott hozzájárulást munkánk, hagyományőrző tevékenységünk folytatásához. Kedvelnek bennünket, ennek köszönhető, hogy jó minőségű hangszereink, szép fellépőruháink vannak.

– **További terveitek?**

– Most jelent meg az első kazetánk, melyet ezúton is kínálunk sok szeretettel minden érdeklődőnek. Ugyanakkor a Szolnok Városi Művelődési Központ szakembereinek a segítségével tervezzük egy roma színház kialakítását is. Nem lesz könnyű, de belevágunk. Úgy vélem, ha egy kultúrát hagynának kihalni, annak beláthatatlan következményei lennének. Ennek elkerüléséért dolgozom, és ezért is működik, tevékenykedik hagyományőrző együttesünk, a Loli Jag.

– **Sok sikert kívánunk!**

Lilla

Szolnokon is számos alkalommal mutattuk már be hagyományőrző műsorunkat

S Z Ö K K E N É S

Legyökereztem. Csak álltam bénán az előszoba ajtóban, és bámultam bambán a talányt, az előtttem ötven-hatvan centiméter magasan átívelő alkotást, amelyről az első pillanatokban nem tudtam felfedezni, kislabizálni, mi lehet, ám később rájöttem, hogy nem más, mint egy fehérre festett, a WC és a fürdőszoba ajtó közötti keskeny sávon a lakás belseje felé húzódó csőkiágazás, mely – mint a KRESZ stoptábla – zárja el előlem a konyhába vezető utat.

Álltunk egy mással szemben. Ő a csőhuzalokon túli konyhában, én innen. Arcán, fekete szemén átsuhanni láttam a röppenő mosolyfelhőket. Ebből arra következtettem, barátomat egyáltalán nem lepte meg, hogy engem meglepett e különleges vízműcsoda. Már nem emlékszem, melyikünk ugrotta át a magasságot. Ha jól emlékszem, ő szökkent át rajta. Üdvözölt, s naiv őszinteséggel, tárkarokkal rebegte: „Érezd otthon magad.” „Köszönöm, igyekezni fogok.” „Gyere, most pedig bemutatom a lakást.”

Elindultunk. Kiderült, szükségem volt rá. A panellakásokra jellemző típus-folyosón, amely, ha akarom előszoba, ha akarom más, végig sétáltunk. Elsőként a nappali nagyszobába vezetett, ahová a hosszú előszoba-féléből színes, kusza zsinórok futottak. Egyiknek a végén a tv-készülék mellett a mintás szőnyegen fekete telefonkészülék. Hallgatott. Pillanatnyilag.

Aztán hirtelen felberregett, megszakítva a lakásbemutatót. Barátom futott. Valahol a lakásban egy másik készüléket emelt

fel. Páciense jelentkezett. Én addig ott álltam a nappali közepén kezemben a táskával. Vártam, „Nálam szinte minden helyiségben van telefon” – tájékoztatott később.

Pillanatok alatt vállfára került a zakóm. Lehuppantunk az aranyozott, mintás brokáttal takart heverőre. S már ott gőzölgött előttem az Eduscho. Belekortyoltam. Aztán a rendelőjébe vezetett. Bemutatta kínzóeszközeit. A kishálóba csak bepillantottunk. Áradozott, hogy ő mennyire szeret itt lakni a Széchenyin, ezen a modern, szerintem viszont már lelakott, lekopott lakótelepen, ahol Szolnok lélekszámának negyede lélegzik. Ha tud, mert amikor egy pohár vizet kértem zavarban volt. Kiderült, nem is olyan egyszerű emeleti szükséglet kielégítése. Barátom a hűtőszekrényhez lépett. Egy másfél literes Colás-üveget emelt ki. „Tudod, a csapi vizet nem szabad inni. Egészségtelen. A múltkor megvizsgáltam. Te! Hogy mi mindenféle élőlény hemzsegett benne! Elszörnyülködtem.”

Kertek alatt úszik a Tisza. A Széchenyin vízvezeték rendszer van. Ám a kockaházak sokasága között ott találhatók a gyerekkoromra emlékeztető állandóan folyó ártézi kutak. Reggeltől estig ingajáratban hordják a lakók műanyag kannák sokaságában a vizet. Én még ennyi műanyag kannát egyszer-egyszer nem láttam.

Próbáltam aklimatizálódni. Belakni a lakást, ottonérezni magam, elméletben feltérképezni, mi hol található meg, ha szükségem van rá. Barátom felajánlotta, zuhanyozzak le, biztosan jól fog tenni a hosszú, fáradtságos út

után. Nekivetkőztem. Ám mielőtt kádba szálltam, s a zuhanyozó rozsját magamra irányítottam, ő az ajtó előtt tanácsokkal látott el. „A Vízművek a napokban adta át a rendszert. Javították. Még nem minden szuperál. „Pillanatok alatt rádöbbsentem. Nyitottam a hidegvíz csapot. Szuszogott. Ő beszólt. „Hideg víz még nincs.” Próbálkoztam a meleggel, óvatosan. Erre bődületes robaj, remegés, rázkódás, majd perzselő forróság. Kiugrottam. Újra próbálkoztam. A meleg ismét megszólalt. Bömbölt. A panelfalon túl élők megsohkalatták fürdőzésem. Rám verték a falat.

Kellemesen telt a nap. Otthon éreztem magam. Kezdtém megszokni a telefonok berregését a szobákban, s igazán jól tettek messzes ízületeimnek a szökkenések csövek fölött. Mint a szöcske úgy ugrottam át a vízvezeték szerelők műalkotását, ezt a csőhármast, amelyekben ott az ember előtt folyik, áramlik, közlekedik a hideg (ha van!) és melegvíz, illetve szennyvíz. Íme a modern környezetvédelem csodája. Illata nincs, csak hangja van. Ha folyik!

Élményekben gazdagon tértem nyugovóra. Édes álmomból csak a szükséglet kényszerített ébredésre. Bénán, bambán, álmosan indultam el. Tapogatózva, csendben, zörrenéstelenül osontam az előszobán végig, s megaccoltam, hol kell húzódni a csöveknek. Nem tévedtem. A konyha ablakából felderengett a lakótelep sápadt fénye. Helyben vagyok. Megérkeztem, most kell szökkennem. Sikerül.

Farkas Kálmán

Mandulagyulladás *(Tonsillitis)*

Ricsi jól fejlett, eleven óvodás, ősszel iskolába megy. Kora reggel arra ébredt, hogy melege van, fáj a feje, s a torkában mintha gombóc lenne, nem tud nyelni. Végtagjai is kissé nehezebbnek és fáradtnak tünnek. Milyen jó, hogy vasámap van – gondolta –, mert nem igazán akart felkelni. Mikor a mamája reggelizni hívta, azt válaszolta, inkább maradna még egy kicsit, s csak a hűvös tejet itta meg. Ebédnél sem volt jó étvágya, csendes volt és bágyadt. – Ez szokatlan – kezdett aggódni a mama. Kérdésére Ricsi elmondta, hogy fáj a torka, nehezen nyel, és nincs kedve játszani sem.

Édesanyja visszagondolt az elmúlt néhány nap eseményeire, de semmi rendellenes dolog nem jutott eszébe. Szép tavaszi idő volt egész héten, de azért óvatosságból a pulóver mindig a kisfiún volt a szabadban, fagyit sem kapott, nem valószínű, hogy meghűlt. Csak óvodába járt minden nap, ahogyan rendszeren. Lehet, hogy ott szedett össze valamit? A biztonság kedvéért ágyba tessékelt Ricsit.

Késő délután többször is borzongás futott végig a kisfiú testén, s a világos ágy-nemű között még feltűnőbb lett a gyermek lázrózsás arca és szokatlanul csillogó szeme. A lázmérő 39 fokot mutatott.

A háziorvos hamar megérkezett s megvizsgálta kis betegét. Az elmondott panaszok, a láz, a duzzadt nyaki nyirokcsomók, a haragosvörös megnagyobbodott apró sárgás pontokkal (tüszők) borított mandulák: mind a tüszős mandulagyulladás diagnózis mellett szóltak.

Mit kell tudnunk a betegségről?

Mandulagyulladásnak nevezik a mandulák heveny fertőzését, amit rendszerint a streptococcus nevű baktérium, néha azon-

ban vírus okoz. A torok hátuljának két oldalán elhelyezkedő garatmandulák a szervezet első védelmi vonalát alkotva felveszik a harcot a légutakba hatoló kórokozók. A folyamat során a mandulák maguk is fertőződhetnek és gyulladásba jöhetnek, torokfájás, láz, és nyirokcsomó duzzanat tüneteit idézve elő. Az orr belsejében elhelyezkedő orrmandulákra is csaknem mindig áttérjed a gyulladás. Egy éven aluli csecsemők ritkán kapnak mandulagyuladást, ez a fertőzés főleg óvodás- és iskoláskorú gyerekek között fordul elő, amikor a viszonylag nagy orr és garatmandulák először vannak kiteve fertőzésnek. Ahogy a fertőzéssel szemben erősödik az ellenállás, a túltengő orrmandula is egyre kisebb lesz, ritkábban fordul elő mandulagyulladás.

A betegség nem nevezhető súlyosnak, hacsak nem társul középfül-gyulladás vagy más szövődmény, pl.: a ritka de veszélyes, szintén a streptococcus baktérium által okozott vesegyulladás, reumás láz vagy azt követően kifejlődő szívbetegségek.

A mai modern antibiotikumok és az idejében elkezdett gondos kezelés, ápolás eljött veszi a későbbi szövődményeknek.

Mit tehet az orvos?

Mivel a mandulagyulladás gyakori és egyszerűen kimutatható betegség, nem mindig kerül sor laboratóriumi vizsgálatra. Ha mégis, akkor leggyakrabban torokváladékból tenyésztik ki a kórokozót, egyéb vizsgálatokból a gyorsult vérsülyedés, az emelkedett fehérvérsejt szám tűnik ki. A vírus által okozott mandulagyulladásnak nincs különösebb gyógyszere, de a sokkal gyakoribb bakteriális fertőzés miatt létrejött gyulladást antibiotikummal kezeljük,

általában penicillin-származékokkal, emellett lázcsillapító adandó.

A heveny szakot követően, illetve a betegség lezajlása után orvosi ellenőrzés, laborvizsgálat szükséges a szövődmények kizárása érdekében. Ha a gyermek gyakran kap mandulagyuladást, vagy a túltengő orrmandula-, középfül-gyuladást okoz, ha helyi szövődmény (pl.: tályog) keletkezik, ha a beteg mandula légzési akadályt képez vagy gócként szerepel, ha a gyermek a gyakori betegeskedés miatt nem fejlődik kellően, s egészségi állapota nem kielégítő szakorvost kell felkeresni, hogy megállapíthassák szükséges-e a mandulák eltávolítása.

Amint említettem, a mandula fontos szerv, a védekezőrendszer része, s csak alapos indok mellett (gyermekorvos és fül-orr-gégész szakorvos) a fenti okok miatt távolítják el.

Hogyan segíthetünk mi?

Kezeljük úgy a gyermeket, mint láz esetén szoktuk. Ágyban fektetni nem szükséges, ha ő nem akar, de tartsunk egyenletes szobahőmérsékletet. Kínáljuk rendszeresen itallal a gyermeket, folyadék biztosítása fontos, legjobb a langyos tea, víz, gyümölcsle, joghurtok, turmixok. Ha a nyelés nehezen esik, ne erőltessük a szilárd, darabos ételt. Torokfájásnál ne gargalizáltassuk a gyermeket. Kimutatták, hogy az öblögetés a toroktól a középfül felé terjeszti a fertőzést. Gyermeket (sem egészségeset, sem beteget) ne hagyjuk egyedül, és mindig tartsuk be lelkiismeretesen, pontosan orvosunk utasításait.

Ricsi története jól zárult, s szerető, gondos szüleinek köszönhetően egészséges és okos kisdiák. Bízom abban, ha esetleg úgy adódik, önöknek is sikerül!

Tejnap Szolnokon

„Terül-terülj asztalkám”

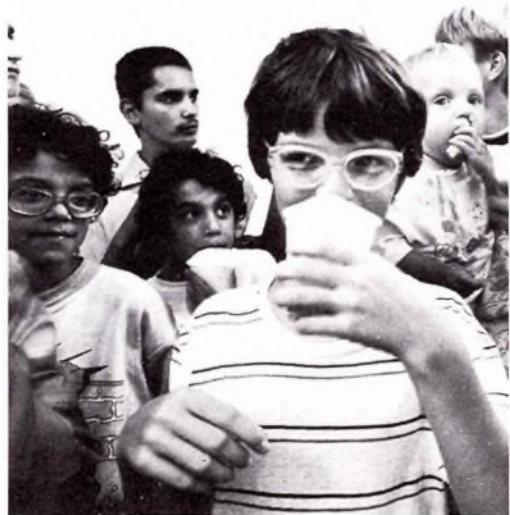
Mindenféle földi jóval, tejtermékkel megpakott asztal várta a YOGO Élelmiszer Előállító KFT jóvoltából a környék roma és nem roma gyerekeit szeptember 8-án délelőtt a Szociális Központban. Tej, sajt, joghurt, vajaskifli és egyéb finomságok tárultak a látogatók szeme elé, megörvendeztetvén a betérő gyerekeket, felnőtteket egyaránt.

Sándor Attiláné, a cég kereskedelmi vezetője elmondta: a rendezvénynek nemcsak az volt a célja, hogy reklámozzák termékeiket, hanem az is, hogy megismertessék a legfiatalabb korosztállyal – legfőbb fogyasztóikkal. Ezek a termékek igen egészséges élelmiszerek, fogyasztásuk ki-

emelten ajánlott valamennyi korosztály számára. Piaci lehetőségeik bővülésével, a termékfeleségeik számának növelésével nem csak a bemutatóra nyílik mód, de a nehéz körülmények között élő gyerekek segítésére is. Ezért szervezték ezt a rendezvényt.

A bemutató előtt a Liget úti általános iskola tanulói, Bújdós Jánosné irányításával kedves kis műsort mutattak be a megjelenteknek, Farakas Klaudia versmondó közreműködésével.

K. L.

Az önazonosság őrzése

Időről időre hallhatunk meggyőző kijelentéseket arról, mennyire fontos egy népcsoport számára az önazonosság őrzése. Ám általában csak nyelvi, kulturális, etnikai jellemzőkről beszélnek. Holott az önazonosság fennmaradásának személyes sajátosságai is vannak, melyek elválaszthatatlanul összefüggnek azzal, hogy valaki állampolgárként milyen helyet foglal el a társadalom szerkezetében. Szociológiai kifejezéssel élve: miként képes önmagát politikailag is meghatározni. Mert a politikai jogfosztottság úgy is felléphet, ha valaki számkivetettnek tartja magát. Nem jogi értelemben, hanem elsősorban létviszonyaiban szembesül hátrányos, kitagadott helyzetével. Mint amiként a romák többsége. Akik ugyanazokat a hajlamokkal rendelkeznek, mint a többségi társadalom tagjai, ugyanolyan élményekre, biztonságra vágnak, mint mások, s ugyanúgy szeretnék elviselhető életszínvonalon élni, mint akiket nem gyötör a másság nap mint nap megélt valósága. S nem előítéletek között vergődnek.

Szenvedések és elégtelenségérzések

Miért gyöttri mégis a romákat annyival inkább kínos érzések, szorongások és fájdalmaik sokasága? Látszólag nem nehéz erre a kérdésre felelni. Mert ha elfogadjuk, hogy a társadalom legelesettebb népcsoportjáról van szó, a sokszor nyíltan meg sem jelenő szorongások és fájdalmaik nyilván inséges, megnyomorított léthelyzettel függnek össze. S ebben van igazság, még ha a többszörösen hátrányos helyzetre nem is vezethető vissza minden. A szenvedések és elégtelenségérzések abból is származhatnak, hogy az önazonosság nem élhető meg szabadon. S ennek révén olyan instabil állapot jön létre, mely éppúgy táplálója lehet a

szorongásnak, mint az erőszakos magatartásnak. Hogy miképpen alakul – etnikai hovatartozástól függetlenül – az ember lelki élete, azt a magunkkal hozott tulajdonságok és a véletlenszerű élmények kölcsönhatása határozza meg. Egy lehetséges, hogy valamelyik tulajdonságunk velünk születetten túl erős vagy túl gyenge. És az is előfordulhat, hogy valamelyik képességünk eleve fejletlen, vagy életünk során nem fejlődik megfelelően. Másfelől a külső benyomások és követelmények az egyik embert esetleg nagyobb feladat elé állítják, mint a másikat.

Politikai és kulturális autonómia

Amin az egyik alkatánál fogva, még úrrá tud lenni, az a másik számára megoldhatatlan feladatnak bizonyulhat. Így van ez a cigányság esetében is. Miután örökösen a hátrányaival szembesül, a nyomorúsággal, óhatatlanul a bénultság válik meghatározóvá. A kiszolgáltatottságból származó bénultság, melynek számos következménye van. Politikai értelemben is. Az önrendelkezés és az önigazgatás nem csupán politikai jog, hanem olyan feltételegyüttes, mely egy népcsoport életsorsát befolyásolja. Ha ez így van, a romák számára nincs más választás, mint a politikai és kulturális autonómia megteremtése. Nem a többségi társadalom ellenében, hanem annak részeként. A cigány önazonosság ebben segíthet, mely valamilyen egységet mindig feltételez. Nem a nyelvi, kulturális, életmódbeli sokszínűséget feladó egységet, hanem ezeket ötvöző politikai gyakorlatot. Míg ha ismétlésnek is tűnik, a kisebbségi önkormányzati választások kimenetele hosszú évtizedekre hatással lehet a cigányságra. Ha ebben nem lesznek eredmények, ha a személyi torzskodások, ellentétek miatt nem jön-

nek létre a helyi társadalmak demokratikus szervezetei, mérhetetlen károkat okozhat.

Önkormányzati törvény: csodaszor?

Akkor is így van ez, ha a kisebbségi önkormányzatok működésének még nem láthatók pontosan a feltételei. Mindenek előtt a pénzügyi, igazgatási alapjai. Csakhogy ezzel mégsem lehet érvélni. Annál kevésbé, hiszen csak úgy lehet követelni valamit, ha van miért. Ráadásul arról sem feledkezhettünk meg, hogy az önazonosság őrzése nem csupán kulturális jellegű feladat. Ha mégannyira túlsúlyba kerülne is a cigány néphagyományokat ápoló egyesületek, körök, s bármennyire nélkülözhetetlen is a cigány anyanyelvi oktatás kiszélesítése, a demokratikus politizálás lehetőségeit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Már csak azért sem, mert az újraéledő előítéletek helyi társadalmában a cigányok nap mint nap bizonyítják magukról, hogy képesek saját sorsukat kezükbe venni. Ha nem felülről várják életük jobbra fordulását, hanem maguk is tesznek ezért. Jóllehet, az önkormányzati törvény sem jelent önmagában csodaszert, de az vitathatatlan, hogy olyan jogi keretet nyújt, melyen belül értelmes munka végezhető. S még azt is megkockáztatjuk, hogy a többség hatalmát a kisebbségi jogérvényesítés mindenképp korlátozza. Minden bizonnyal ezért sem véletlen, hogy akadnak olyan politikai szereplők, akik annak örülnének, ha az önkormányzati választások kudarcba fulladnának. Így megint könnyebb lenne a cigány önazonosság őrzésének jelszavait szajkózni.

Dr. Kerékgyártó T. István

Hogyan lehet létrehozni helyi szinten (községben, városban, megyei jogú városban, fővárosi kerületben) kisebbségi önkormányzatokat?

Tudjuk azt, hogy az úgynevezett kisebbségi önkormányzatokat az államigazgatási struktúrában – mint új „intézmény” – első ízben az őszi települési önkormányzati választásokkal egyidejűleg lehetne létrehozni. Ehhez azonban többféle törvény módosítása szükséges. A kidolgozók ma már az Országgyűlés elé terjesztették javaslataikat megvitatásra, elfogadásra.

Az érthetőség, a tisztánlátás érdekében kérdések és feleletek formájában ismertetem a módosító javaslatokat.

A kisebbségi törvény szerint háromféle módon is alakítható kisebbségi önkormányzat. Mindhárom esetben választással. A három formáció közül a kisebbségek körében véleményem szerint a közvetlen módon létrejövő kisebbségi önkormányzatnak van realitása.

1. Mit kell tudni a közvetlen kisebbségi önkormányzati választásról?

A közvetlen helyi kisebbségi önkormányzati választás kiírását illetve megtartását kezdeményezni kell. Tehát csak akkor lesz választás, ha ezt helyben a kisebbségek kérik, kezdeményezik.

2. Hogyan kell kezdeményezni a választás kiírását?

A választás kiírását írásban kell kérni a helyi polgármesteri hivatal választási bizottságától az mellékelt minta szerint.

A kezdeményezéshez legkevesebb 5 fő kezdeményezése szükséges.

3. Mikor lehet kezdeményezni?

Amikor a Magyar Köztársaság elnöke kitérzi a települési önkormányzati választás idejét. Ennek bejelentése napjától számított 10 napos határidő áll rendelkezésre, hogy a kezdeményezésnek eleget tegyenek a kisebbségek.

KEZDEMÉNYEZÉS

cigány kisebbségi önkormányzati választás kiírására

Városi Önkormányzat
Polgármesteri Hivatal
Választási Bizottság részére

Tisztelt Választási Bizottság !

Alulírottak kezdeményezzük a cigány kisebbségi önkormányzati választás kiírását.

1. Név:

Állandó lakcím:

Személyi szám:

2. Név:

Állandó lakcím:

Személyi szám:

3. Név:

Állandó lakcím:

Személyi szám:

4. Név:

Állandó lakcím:

Személyi szám:

5. Név:

Állandó lakcím:

Személyi szám:

Nyilatkozunk, hogy választójoggal rendelkezünk, és a cigány (roma) kisebbséghez tartozónak valljuk magunkat.

....., 19... év..... hó..... nap

.....
aláírás

.....
aláírás

.....
aláírás

.....
aláírás

.....
aláírás

4. Ki tűzi ki és mikor a választást?

Ha időben érkezik a kezdeményező lista, a helyi választási bizottság tűzi ki a választás időpontját. A helyi választási bizottságnak a kezdeményezésére nyitvaálló 10 napos határidő letelte után 3 nap áll rendelkezésre a kisebbségi önkormányzati választások kiírására. Tehát a köztársasági elnök bejelentésétől számított (10+3 nap) 13 napon belül tűzik ki (vagy plakátolják), hogy az adott településen lesz kisebbségi önkormányzati választás is.

5. Mikor lesz a kisebbségi önkormányzati választás?

A választás a települési önkormányzati választásokkal egyidőben, azzal azonos napon lesz megtartva.

6. Hogyan lesz valakiből kisebbségi önkormányzati jelölt?

Helyi kisebbségi önkormányzati jelölt minden olyan választójoggal rendelkező állampolgár, akit a választópolgárok közül legalább öten ajánlottak.

7. Ki ajánlhat?

Jelöltet ajánlhat az a választópolgár akinek, választójoga van, állandó vagy ideiglenes lakóhellyel rendelkezik. Minden választópolgár csak egy jelöltet ajánlhat. Ha valaki több jelöltet is ajánlott, valamennyi ajánlata érvénytelen.

8. Mikor lehet ajánlani?

Jelöltet ajánlani a szavazást megelőző 35 naptól a szavazást megelőző 20. napig lehet.

9. Hogyan lehet ajánlani?

Jelöltet ajánlani személyesen, a polgármesteri hivatalban elhelyezett ajánlóíven, vagy a hivatalba megküldött levélben, vagy ajánlószelvényen lehet.

10. Kit lehet ajánlani, azaz ki lehet jelölt?

A helyi kisebbségi önkormányzati testületbe jelölhető bármely választópolgár, bármely településen aki valamely nemzeti, etnikai kisebbség képviselőjét vállalja, és erről nyilatkozatot is tesz írásban.

11. Hogyan történik a választás?

A helyi kisebbségi önkormányzati választás **egyfordulós**, tehát nincs második forduló. A választás érvényes, ha a választási névjegyzékben szereplők közül bármelyik:

SZAVAZÓLAP

Hajdúhadház

Helyi cigány kisebbségi önkormányzati képviselő-választás

19... .. hó nap

Jelölt neve:

Balogh Kálmán
Csanya Rudolf
Farkas Istvánné
Kolompár Gáspár
Kovács István
Lázár Béla
Oláh Emil
Szénási Anikó

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

– 10 000-nél kevedebb lakosú településen legalább 50;

– 10 000-nél több lakosú településen legalább 100 érvényes szavazatot kaptak. A szavazás úgy történik, hogy mindenkinek, aki elmegy az önkormányzati választásra, adnak kisebbségi önkormányzati szavazólapot is. Ezt nem kell kérni. A választópolgár dönti el, hogy szavaz-e a kisebbségi szavazólapon vagy sem.

A szavazólapon annyi főre lehet érvényesen szavazni amennyi a leendő kisebbségi önkormányzati testület létszáma.

A helyi kisebbségi önkormányzati testület tagjainak száma:

a/ 10 000 lakos alatti településen: 3 fő
b/ 10 000 lakos fölötti településen, fővárosi kerületben: 5 fő
c/ a fővárosban: 9 fő (közvetett választás alapján).

Kisebbségi önkormányzati képviselők azok a jelöltek lesznek, akik a megválasztható képviselők száma szerint a legtöbb szavazatot kapták.

Az azonos szavazatszámot elért jelöltek a szavazólapon lévő (ábécé-) sorrendjük szerint kapnak mandátumot.

Az a jelölt, aki egy szavazatot sem kapott, nem lehet képviselő.

Ha a választópolgárok kevesebb képviselőt választanak meg, mint amennyi a helyi kisebbségi önkormányzati testület tagjainak száma, a következő választásig a testület kevesebb létszámmal is működhet. A tagok száma azonban háromnál kevesebb nem lehet.

Ha a kisebbségi önkormányzat nem jön létre, őt, magát azonos kisebbséghez tartozónak valló és a településen állandó lakóhellyel rendelkező választópolgár kezdeményezésére helyi kisebbségi önkormányzati választásra csak a következő év november havának egyik vasárnapján kerülhet sor. A választást kezdeményezni a szavazás napját megelőző 60 napig lehet.

Ha a közvetlen módon létrejött helyi kisebbségi önkormányzat képviselőjének megbízatása megszűnik, helyére a szavazatszám szerint sorrendben következő lép. Ha nincs ilyen jelölt, a mandátum a következő választásig betöltetlen marad.

Dr. Pálfi Miklós

A szomorú királylány

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy király és annak egy gyönyörű szép leánya. A király nagyon szerette volna lányát férjhez adni, de nem találta még elég érettnek a házasságra. Telt-múlt az idő, s a kisleányból nagyon gyönyörű hölgy cseperedett. Jöttek is a kérők ezer számmal, de a lánynak nem tetszett egy sem. Mikor a kérők elmentek, a királylány megnyugodott. Apja azonban nem hagyta ezt annyiban.

Megint hívott kérőket, más országokból, királyfiak, hercegek jöttek szép számmal, s az öreg király már nem engedte lányának, hogy ő válasszon. Inkább ő választotta ki jóvendőbelijét, aki a messzi Finnországból érkezett. Mikor kiválasztotta, bemutatta lányának, de az nem volt igazán elragadtatva tőle. Sőt, egyáltalában nem tetszett neki a királyfi. De az édesapját nem szerette volna megbántani, ezért kedvesen fogadta a fiút. Az öreg király pedig meghívta a királyi családját, s elhatározták, nemsokára megtartják a lakodalmat. Amikor ezt a lány megtudta, nagyon szomorú lett.

Alig telt el egy hónap, s már elkezdtek készülődni a lakodalomra. S elérkezett a nagy nap. A királylánynak nagyon gyönyörű ruhát készítettek, s a királyfi is szépen felöltözött. Mindenki boldog volt, csak a királylány volt boldogtalan. Lakodalom után az ifjú pár elköltözött egy másik kastélyba. A királylány pedig mindig csak szomorkodott, de nem mondta meg a férjének.

Talán mlég ma is ott ül az áblak mellett, és egy másik férfiről ábrándozik.

Ha nem hiszed, járj utána.

Rácz Zsuzsanna

Gusztika

Egyszer volt hol nem volt, volt egyszer egy szamar és egy kisfiú. A kisfiúnak nem volt egyetlen barátja sem, csak a szamar volt neki fontos az életben.

Egyszer azonban elfogyott otthon az enivaló. A fiú édesapja arra gondolt, hogy talán a szamarat el adja s vesznek az árán valami harapnivalót, mert már pénzük sem volt. Mikor az édesapja elmondta, hogy a szamarat majd kihajtja a vásárra, s jó pénzért eladja, a kisfiú szeme egyszeriben teleszaladt könnyel s haragos szemmel nézett először az édesapjára, utána pedig az édesanyjára. Összeszorított fogakkal dünyögte az orra alatt:

– Ebből ugyan nem esztek, inkább világga megyek!

A kisfiú elhatározta, hogy sötétedés után elhagyják a családi fészket. Elmennek világga, mert ő a szamarát nem adja oda senkinek semmiért sem. Sötétedés után el is indult a szamarral. Bár a szamar eleinte olyan csökönyös és lusta volt, hogy akisfiú akárhogy könyörgött neki:

– Gusztikám gyere már! Mert ha nem jössz, rád nagyon szomorú sors vár. Mert a szamarat Gusztikának hívták.

Nagynehezen el is indultak, de már egy jó óra is bele telt. Mikor a falut elhagyták a kisfiú nagyon megkönnyebbült. De el is volt fáradva. S az idő is már virradóra volt. Nagyon álmos volt szegény kifiú, s éhes is. Már úgyis nagyon régen evett utoljára. De mit volt mit tenni, el kellett menni tovább. Gusztika megint elkezdte a lustálkodást. Nem csoda, hisz szomjas volt ebben a nagy hőségben és fáradt. Vizet pedig akárhogy keresgált a kisfiú, sehol sem talált, pedig ő is szomjas volt már. Mikor édesapja reggel felébredt, s kiment az istállóba, hogy megnézzé Gusztikát mielőtt eladja, már csak a

hílt helyét találta. Gondolkozott sokáig, mire az a gondolat gondolat ugrott be neki, hogy megnézzé a kisfi-

át, hogy ő vajon van-e vagy nincs. Mikor megnézte, s neki is csak hílt helyét találta, nagyon elszomorodott. A feleségének nem is nagyon mert szólni, mert nem tudta, hogyan mondja el neki. Végül csak el kellett mondani neki, s el is mondta.

Mikor az asszony megtudta, elkezdett hangosan jajgatni, hogy a ház is csak úgy visszhangzott tőle! Akkor az édesapja elindult, hogy megkeresse őket, de sehol nem találta. Már a fél falu kereste őket, de semmi hír sem volt róluk. Míg őket keresgálték a kisfiú talált egy kis kunyhót, amelyben senki nem lakott, de mégsem volt elhanyagolt. Volt ott minden, ami csak szem-szájnak ingere. De ez még semmi! Volt ott az asztalon egy cédula, amelyet mintha csak neki címeztek volna. A cédulára ez a szöveg volt írva: „Köszönd Istennek, hogy ide kerültél. Szerencséd van mert minden a tiéd ami itt ebben a házban van, a házzal együtt.” Na, a kisfiú ennek úgy megörült, hogy egyből levelet írt a szüleinek, hogy jöjjenek ide, mert ő megtalálta a szerencséjét. A szülei oda is költöztek.

Ezentúl nem volt éhezés. Annyit ettek amennyit csak akartak. A szamar is él és virul. Nagy boldogságban és gazdagságban élnek életük végéig.

A nyusztika, aki füttyülni tudott

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer réges régen egy erdő, ahol csak nyulak éltek. Rengetegen voltak, mégis szeretetben éltek.

Volt egy különleges nyusztika is közöttük, aki azért volt különleges, mert füttyülni tudott. Leírom most nektek, hogyan tanult meg füttyülni.

Nagyon régen történt ez. Egy nyúlanyónak született egy kis nyúlfi. A neve Nyúl Attila. Az egész család szerette a répát, ezért Attilának is meg kellett kedvelnie. Eleinte nem nagyon ízlett neki. De amikor a tizedik répát megette, hát halljatok csodát, elkezdett füttyülni! Bámulták is mindannyian. Ették a répát, de mind hiába, egy sem tanult meg füttyülni! Az erdő valami varázslatos dolognak tartotta. Esténként összeültek a nyusztikák, és Attila füttyülését hallgatták.

Csodálatos muzsika volt! Még a nyulak királya is megirigylte tőle, s ezért magához hívatta. Le is szerződött volna udvari zenésznek, de ő nem ment. Nem hagyta el a családját, mert mindezt nekik köszönhette. Visszament hát a szüleihez, nekik füttyüreszni.

Most is füttyül valamit, s a többi nyusztika hallgatja!

A levesevés mestere

Egyszer volt holnem volt, volt egyszer egy lány. A neve Zsuzsi.

Ez a Zsuzsi megismerkedett egy lánnyal, és elhatározta, hogy karácsonykor meghívja ebédre. Telt, múlt az idő, eljött a karácsony, és Zsuzsi nagyon boldog volt, mert egy olyan embert hívott meg akit nagyon becsült és tisztelt.

Mikor a vendég megjött, nagyon izgult, mert azt szerette volna, hogy minden a legnagyobb rendben le-

gyen. Ez egy darabig így is volt, míg a levest fel nem tálalták. Ugyanis, nagyon nagy ügyességre és türelemre volt szüksége az embernek, aki ebből a levesből evett. Mégpedig azért, mert a levestésza olyan volt, hogy akár még a spagettivel is versenyezhetett volna.

Bár a várva várt vendégnek ez nem okozott különösebb gondot. Így sikerült megbirkózni a levessel!

Rácz Zsuzsanna

A szegényember szerencsétlensége

Egyszer volt, holnem volt, volt egyszer egy házaspár.

Egyszer azt mondja a szegényasszony a szegényembernek:

– Hallod-e, ember, menj el szerencsét próbálni, hátha nem jársz hiába!

Ment-ment, mendegélt, egyszer megállította egy körtefa:

– Ide figyelj, te ember! Ha lekaszálsz innen ezt a sok gázt, akkor teljesítem a kívánságod.

– Dehogya kaszálok, van nekem elég bajom! – azzal tovább ment.

Ahogy ment tovább, betért egy fogadóba. Hallja, azt mondják a többi emberek, hogy a szomszéd faluban ho-

gyan járt egy ház. Teljesen belepte a gázt. Eszébe jutott a szegényembernek a körtefa. Haza sietett a szegényember, hát látja, hogy a házát belperte a gázt. Nagy nehezen bejutott a házba, s nem találta ott a feleségét. Így magára maradt a szegényember, s addig élt, míg meg nem halt.

Farkas Anikó

A cigány ember szerencséje

Egyszer volt, holnem volt, volt egyszer egy cigány ember. Ez a cigány ember semmihez sem értett, csak a hegedüléshez, ahhoz viszont nagyon. Az a hír járta mindenhol, hogy ő a legjobb muzsikos az egész országban. Még a király füléig is eljutott a hír, aki elhatározta, hogy a cigány embert elhívja a palotába, s megfogadja a udvari muzsikuskává.

El is küldte hamar szolgáját a cigány emberért. A szolga el is ment a cigányhoz, és azt mondta neki:

– Hallod-e, te cigány, azt üzenté a király, hogyha van kedved, gyere el velem a palotába, mert szeretné ha muzsikálnál neki!

A cigány nem sokáig habozott, bele is egyezett, s elment a palotába. Mikor odaért, azonnal játszani kellett neki. Játszott, játszott egész este. Hanem egyszer meguntá ám, s megkérdezte a királytól, mi a fizetség, amiért játszik neki?

A király nem tudta mit beszél – úgy el volt ragadtatva a muzsikától –, és azt mondta:

– Amit kérsz, megadom!

A cigánynak is helyén volt ám az esze! Írt is azonnal egy szerződést, amelyben az állt, hogy a király hozzá adja a lányát feleségül. Mikor megírta, ezt mondta a királynak:

– Most ezt itt írja alá!

A király alá is írta, még csak el sem olvasta a szerződést. A cigány nagyon boldog volt, mert jól tudta, hogy így már nem csak a királykisasszony az övé, hanem az ország is.

A király nagyon el volt keseredve mikor megtudta, hogy mit írt alá. De mit volt mit tenni, a szavát állnia kellett. Akkor lakodalmat csaptak, hogy egy hétig tartott. Azóta a cigány és a királylány boldogságban él!

Ha nem hiszed járj utána!

Rácz Zsuzsa

Országos vásárok naptára

1994. október 3. — október 31.

Október 3. (hétfő)

Csongrád oák.
Dunaújváros oák.
Füzesabony oák.
Hegykö ok.
Kölcse oák.
Körmend oák.
Mocsa bv.
Putnok oák.
Rábaszentmihály bv.
Romhány oák.
Szendrő bv.
Tiszacsege oák.

Október 4. (kedd)

Bátonytereny oák.
Beled oák.
Cegléd oák.
Pocsaj ok.
Rábaszentmihály bv.
Sajókaza oák.
Sellye oák.
Szombathely oák.
Torony bv.

Október 5. (szerda)

Jánosháza bv.
Kaba ok.
Szombathely
X. 5-től 9-ig
Nemzetk. Őszi Vásár
Tornyiszentmiklós ok.
Veszprémmvarsány oák.

Október 6. (csütörtök)

Ónod oák.
Tiszafüred oák.
Vésztő oák.
Zalakomár I.
(Kiskomárom) oák.

Október 7. (péntek)

Gyöngyös oák.
Gyula oák.
Szombathely ok.

Október 8. (szombat)

Báta oák.
Bátaszék oák.
Berettyóújfalú
ok+mg. term.bem.
Csákánydoroszló ok.
Csákvár oák.
Dunapataj oák.
Hajdúszoboszló ok.
Jászberény oák.
Kecskemét av.
Nagybaracska oák.
Nagykőrű oák.
Nyíracád oák.
Ózd oák.
Pécs ok+av.
Tiszanána oák.
Török-
szentmiklós oák.
Vecsés oák.

Október 9. (vasárnap)

Abádszalók oák.
Baja av.
Berettyóújfalú
ok+mezőg.term.bem.
Bessenyszög oák.
Békéscsaba av.
Dabas bv.
Debrecen av.
Dunaberki bv.
Gödöllő osk.
Jászdózsa oák.
Jászkarajenő oák.
Hajdúszoboszló ok.
Hatvan av.
Heves av.

Október 10. (hétfő)

Hódmező-
vásárhely oá+av.
Kecskemét av.
Kisbajcs bv.
Kiskunfélegyháza oák.
Kunhegyes av.
Mesztegyő oák.
Miskolc av.
Mocsa bv.
Mosonmagyaróvár av.
Nagyharsány bv.
Pásztó oák.
Pécs oák+av.
Pusztaföldvár bv.
Szentcsaba oák.
Szombathely av.
Tázlár oák.
Tiszaderzs bv.
Tiszafüred av.
Újiráz bv.
Zalaegerszeg av.

Október 11. (kedd)

Besnyő bv.
Békés oá+mgv.
Cegléd oák.
Győr oák.
Körmend oák.
Mezőkövesd oák.
Siklós oák.

Október 12. (szerda)

Csorna oák.
Mezőcsát oák.

Október 13. (csütörtök)

Drégelypalánk oák.
Hajdúdorog oák.
Létavértes ok.
Ragály oák.
Tét oák.

Október 14. (péntek)

Sásd oák.
Szigetvár oák.
Szombathely ok.

Október 15. (szombat)

Ásványráró bv.
Dévaványa oák.
Hajdúszoboszló ok.
Kál oák.
Kecskemét av.
Kerekegyháza oák.
Memye ok.
Mezőberény oák.
Mohács oák.
Pécs ok+av.
Sarkad av+mgv.

Október 16. (vasárnap)

Békéscsaba av.
Bodmér bv.
Cegléd oák.
Csorvás bv.
Debrecen av.
Dunaújváros av.
Galgagyörgy bv.
Hajdúszoboszló ok.
Heves oák.
Hódmezővásárhely av.
Jászapáti av+mgv.
Jászberény oák.
Jászládány oák.
Kaposvár ok.
Kecskemét oák.
Kenderes oák.
Kiskunfélegyháza av.
Kunszentmiklós oák.
Miskolc av.
Monor oák.
Mórahalom oák.
Orosháza av.
Palotás oák.
Pécs oák+av.
Pécsvárad-Leányvásár oák+nmv.

Október 17. (hétfő)

Sopron av.
Szászvár oák+av+mgv.
Tápiószéle oák.
Tiszakécske oák.
Vác oák.

Október 18. (kedd)

Bódvászilás oák.
Fertőszentmiklós oák.
Hatvan oák.
Komádi oák.
Szombathely oák.

Október 19. (szerda)

Hajdúnánás oák.
Jánoshalma oák.
Rudabánya oák.
Vajszló oák.

R Ö V I D Í T É S E K

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
mgv. = munkagép vásár
NTV = Nemzetközi Tavasz Vásár
nm = népművészeti
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
oák+r = országos állat-, kirakó-, és régiségvásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
PN = Pünkösdi Napok
r. = régiségvásár
TNV = Tavasz Nagyvásár
üv. = ünnepi vásár
Zk = zenés kirakó vásár

Október 20. (csütörtök)

Bóly bv.
Edelény oák.
Karancsbeszteri oák.
Lajoskomárom oák.
Okány oák.
Tényő oák.

Október 21. (péntek)

Hódmező-
vásárhely oák.
Szombathely ok.

Október 22. (szombat)

Aszód oák.
Hajdúszoboszló ok.
Kecskemét av.
Kondoros oák.
Mágocs oák.
Pécs ok+av.
Sárbogárd oák.

Október 23. (vasárnap)

Balinka bv.
Békéscsaba av.
Debrecen av.
Gánt bv.
Hajdúszoboszló ok.
Hatvan av.
Hódmezővásárhely av.
Jászfákóhalma oák.
Miskolc av.
Mórichida bv.
Pásztó av.
Petőháza bv.
Pécs oák+av.
Szemenye bv.
Szügy bv.
Tokaj oák.
Túrkeve oák.
Vashosszúfalú bv.

Október 24. (hétfő)

Kecel oák.
Körmend oák.
Mórichida bv.
Szécsény oák.
Verpelét oák.

Október 25. (kedd)

Pincehely oák.
Sajókaza oák.
Szombathely oák.
Oktober 26. (szerda)
Rakaca oák.

Október 27. (csütörtök)

Szany oák.

Október 28. (péntek)

Dévaványa oá.
Szombathely ok.

Október 29. (szombat)

Gyál oák.
Hajdúszoboszló ok.
Jászárokszállás oák.
Kecskemét av.
Kőszeg olv.
Pécs ok+av.
Sárvár ok.

Október 30. (vasárnap)

Békéscsaba av.
Csongrád av.
Csoma av.
Debrecen av.
Ecséd bv.
Hajdúszoboszló ok.
Kecskemét av.
Kisújszállás av.
Mezőtúr oák.
Miskolc av.
Nagykátá oák.
Nagykőrös oák.
Nórádmárcal bv.
Pécs oák+av.
Rábaszentmiklós bv.
Sikátor bv.
Tárnokréti bv.
Tompá oák.
Verpelét bv.
Zalakomár II.
(Kiskomárom) bv.
Zalaszentgrót av.

Október 31. (hétfő)

Körmend oák.
Rábaszentmiklós bv.
Tárnokréti bv.
Vámosmikola oák.

